

Współpraca dla wspólnej sprawy Взаємодія для спільної справи

W Łucku przez dwa dni obradowali naukowcy z Ukrainy i Polski, specjalizujący się w stosunkach ukraińsko-polskich.

W dniach 28–29 listopada na Wołyńskim Uniwersytecie Narodowym im. Łesi Ukrainki odbyła się konferencja naukowa «Badania koncepcji polsko-ukraińskiego współdziałania im. Henryka Józefowskiego i Wasyla Mudrogo». Została zorganizowana przez Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego oraz Wołyński Uniwersytet Narodowy im. Łesi Ukrainki przy wsparciu Konsulatu Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Łucku.

Jak powiedziała Halina Maleonczuk, dziekan Wydziału Historii, Politologii i Bezpieczeństwa Narodowego WUN, inicjatywa zorganizowania konferencji należy do Jana Malickiego, dyrektora Studium Europy Wschodniej UW.

To właśnie on zaproponował współdziałanie jako jedno z głównych pojęć tego wydarzenia. «Inaugurując konferencję, Jan Malicki podkreślił, że specjalnie wybrał to słowo jako od-

zwierciedlające szeroko pojęte kontakty pomiędzy Polakami i Ukraińcami na rzecz wspólnej sprawy» – powiedziała Halina Maleonczuk.

Nie jest to pierwsza konferencja zorganizowana wspólnie przez te dwa ośrodki naukowe. W 2017 r. Studium Europy Wschodniej i WUN im. Łesi Ukrainki zorganizowały podobne wydarzenie z udziałem naukowców z obu krajów. Zostało poświęcone wojewodzie wołyńskiemu Henrykowi Józefowskiemu. Na łamach «Monitora Wołyńskiego» wielokrotnie pisaliśmy o innych konferencjach historycznych zorganizowanych przez Wydział Historii, Politologii i Bezpieczeństwa Narodowego WUN we współpracy z polskimi historykami.

Podczas tegorocznej wizyty i wykładów na WUN Jan Malicki zaproponował pomysł na tę kolejną wspólną konferencję. «Poświęcono ją Polakowi

У Луцьку протягом двох днів працювали науковці з України та Польщі, які спеціалізуються на українсько-польських відносинах.

28–29 листопада у Волинському національному університеті імені Лесі Українки тривала наукова конференція «Дослідження польсько-української взаємодії імені Генрика Юзевського та Василя Мудрого». Її організували Центр східноєвропейських студій Варшавського університету та ВНУ імені Лесі Українки за підтримки Генерального консульства Республіки Польща в Луцьку.

Як розповіла Галина Малеончук, декан факультету історії, політології та національної безпеки ВНУ, ініціатива організувати конференцію належить Яну Малицькому, директору Центру східноєвропейських студій Варшавського університету.

Саме він запропонував взаємодію як ключове поняття заходу. «Відкриваючи конференцію, Ян Малицький наголосив, що спеціально обрав це слово як відображення

широкого поняття контактів поляків і українців для спільної справи», – сказала Галина Малеончук.

Це не перша конференція, яку разом проводять ці два наукові осередки. У 2017 р. Центр східноєвропейських студій та ВНУ імені Лесі Українки організували подібний захід за участю науковців із двох країн. Він був присвячений волинському воєводі Генрику Юзевському. На сторінках «Волинського монітора» ми неодноразово писали про інші історичні конференції, проведені факультетом історії, політології та національної безпеки ВНУ у співпраці з польськими істориками.

Перебуваючи цього року з візитом та лекціями у ВНУ, Ян Малицький запропонував ще одну спільну конференцію, яка й відбулася наприкінці листопада. «Її присвятили поляку Генрику Юзевському та українцю Василю Мудрому – істо-

36 людей загинули в Тернополі внаслідок російського обстрілу
Wskutek rosyjskiego ostrzału w Tarnopolu zginęło 36 osób

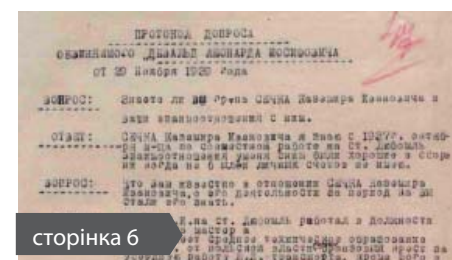
сторінка 3

У Рівному презентували книгу про польське підпілля
W Równem zaprezentowano książkę o polskiej konspiracji

сторінка 4

Кримінальна справа на залізничників із Любomla
Sprawa karna wobec kolejarzy z Lubomla

сторінка 6

У Дубні відзначили 110-річчя польського пілота

Dubno uczciło 110-lecie polskiego asa myśliwskiego

сторінка 7

Науковці поділилися своїми історіями успіху

Naukowcy podzielili się swoimi historiami sukcesu

сторінка 11

Henrykowi Józefskiemu oraz Ukraińcowi Wasylowi Mudremu – postaciom historycznym, które są kojarzone z rozbudową współpracy między Polakami i Ukraińcami» – zaznaczyła Halina Maleonczuk.

Oprócz Henryka Józefskiego, polskiego polityka i wojewody wołyńskiego, oraz Wasyla Mudrego, ukraińskiego działacza społecznego i politycznego, wicemarszałka Sejmu RP, konferencja upamiętniła również Wacławsława Łupynskiego – Polaka, który stał się znanym ukraińskim działaczem politycznym.

Wśród tematów poruszonych przez naukowców znalazły się m.in.: współpraca Polaków i Ukraińców na początku XX wieku, sojusz Piłsudski-Petlura, ukraińska emigracja w II RP, «eksperyment wołyński» Henryka Józefskiego, polska mniejszość narodowa na Ukrainie w czasach radzieckich oraz w okresie odbudowy państwa ukraińskiego, dialog polsko-ukraiński w różnych okresach historycznych, w tym w czasach ZSRR i powstawania niepodległej Ukrainy oraz na obecnym etapie w warunkach wojny z Rosją.

Wystąpienia i dyskusje odbywały się w języku polskim i ukraińskim bez tłumaczenia – od dawna jest to tradycyjne dla takich konferencji.

«Dla naszych stosunków z Polską tematyka historyczna jest dziś bardzo ważna» – powiedział wiceminister spraw zagranicznych Ukrainy Oлександр Мисценко, który odwiedził Łuck wracając z zagranicznej podróży, podczas której uczestniczył w szeregu wydarzeń w Niderlandach i Polsce. W swoim wystąpieniu poruszył kwestię wpływu Rosji na współpracę Polski i Ukrainy oraz na nastroje w obu krajach, a także potrzebę utworzenia wspólnego centrum zwalczania dezinformacji.

Jacek Kluczkowski, wykładowca Studium Europy Wschodniej UW, ambasador Polski na Ukrainie w latach 2005–2010, podczas panelu podsumowującego dwudniowe obrady zaznaczył: «Naszym zadaniem jest danie sygnału, że o historii można rozmawiać w sposób pozytywny. W zasadzie wszystkie panele szukały elementów pozytywnych, które mogłyby nas łączyć».

Natomiast prof. Przemysław Żurawski vel Grajewski z Uniwersytetu Łódzkiego podkreślił, że historycy muszą narysować nie wymarzone najlepsze scenariusze, «tylko najbardziej prawdopodobne przewidywalne scenariusze, w ramach których będziemy musieli stawić czoło wyzwaniom ze wschodu i zachodu».

Jego zdaniem przetrwanie naszych państw w dobrej kondycji wymaga wzajemnej solidarności. «Nie wdzięczności oczekujemy od Ukrainy, tylko solidarności. I nawzajem musimy tę solidarność wykazywać» – dodał prof. Przemysław Żurawski vel Grajewski.

Tekst i zdjęcia: Natalia Denysiuk

Zwracając się do Ukraińców powiedział: «Patrzcie na sytuację i w Polsce, i międzynarodową swoimi oczami. Wydajcie na to pieniądze. Zróbcie to nie za granty cudze, niemieckie, polskie, amerykańskie, czyjekolwiek. Rozumiem, że jest wojna, ale musicie znaleźć własne pieniądze na badania, na naukę i parzeć na sytuację ukraińskimi oczami».

Zamykając obrady konferencji profesor Anatolij Cioś, rektor Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego im. Łesi Ukrainki, powiedział: «Nasz Uniwersytet jest platformą dla dyskusji naukowych. Mamy dobrą szkołę naukową historyków i jesteśmy gotowi nadal pracować nad tym, aby takie dyskusje odbywały się systematycznie, aby właśnie tutaj ustalano prawdę historyczną, która powinna stanowić podstawę naszego życia».

rycznym postaciami, які асоціюються з налагодженням взаємодії між поляками та українцями», – зазначила Галина Малеончук.

Окрім Генрика Юзевського, польського політика й волинського воєводи, та Василя Мудрого, українського громадського й політичного діяча, віцемаршала Сейму Польщі, конференція вшанувала В'ячеслава Липинського – поляка, який став відомим українським політичним діячем.

Серед тем, які обговорили науковці, були, зокрема, співпраця поляків та українців на початку XX ст., союз Пілсудський-Петлюра, українська еміграція у Другій Речі Посполитій, Волинський експеримент Генрика Юзевського, польська спільнота в Україні в радянські часи та в період відновлення української

держави, польсько-український діалог у різні історичні періоди, зокрема за часів СРСР, становлення незалежної України та на сучасному етапі в умовах війни з Росією.

Виступи й обговорення вже традиційно для таких конференцій відбувалися польською та українською мовами без перекладу.

«Для наших відносин із Польщею історична тематика сьогодні дуже важлива», – сказав заступник міністра закордонних справ України Олександр Міщенко, який завітав до Луцька, повертаючись із закордонної поїздки, під час якої взяв участь у низці заходів у Нідерландах та Польщі. У своєму виступі він порушив питання російських впливів на співпрацю Польщі й України і настрої в обох країнах та потребу створення спільного центру боротьби з дезінформацією.

Яцек Ключковський, викладач Центру східноєвропейських студій Варшавського університету, посол Польщі в Україні у 2005–2010 рр., під час панелі, яка підсумовувала дводенні дискусії, зазначив: «Наше завдання – дати сигнал, що про історію можна говорити в позитивному ключі. В принципі на всіх панелях ми шукали позитивні елементи, які могли би нас об'єднати».

Професор Пшемислав Журавський вель Граєвський із Лодзького університету підкреслив, що історики повинні розглядати не якісь фантастичні найкращі сценарії, «а найімовірніші, в рамках яких ми будемо змушені протистояти викликам зі сходу й заходу».

На його думку, щоб наші держави встояли, потрібна взаємна солідарність. «Ми очікуємо від України не вдячності, а саме солідарності. І ми теж повинні проявляти солідарність», – додав професор Пшемислав Журавський вель Граєвський.

Звертаючись до українців, він сказав: «Дивіться на те, що відбувається в Польщі, та на міжнародну ситуацію власними очима. Витрачайте на це гроші. Робіть це не за чужі гранти, німецькі, польські, американські чи будь-які інші. Я розумію, що йде війна, але ви повинні знайти власні гроші на дослідження, на науку й дивитися на ситуацію українськими очима».

Завершуючи конференцію, професор Анатолій Цьось, ректор Волинського національного університету імені Лесі Українки, сказав: «Наш університет – це майданчик для наукових дискусій. У нас хороша наукова школа істориків, і ми готові надалі працювати для того, щоб такі дискусії були системними і щоб саме тут з'ясовували історичну правду, яка має бути в основі нашого життя».

Текст і фото: Наталя Денисюк

Straże Miejskie zacieśniają współpracę Муниципальні варті посилюють співпрацю

27 listopada w Lublinie podpisano Memorandum o współpracy między Lubelską Strażą Miejską a Departamentem Straży Miejskiej Rówieńskiej Rady Miejskiej – podaje Konsulat Generalny Ukrainy w Lublinie.

Dokument podpisali komendant Straży Miejskiej w Lublinie Jacek Kucharczyk oraz dyrektor Departamentu Straży Miejskiej Rady Miasta Równego Iryna Matajewa.

Celem porozumienia jest wzmocnienie partnerstwa w zakresie bezpieczeństwa publicznego i porządku miejskiego. Strony planują aktywną wymianę doświadczeń w zakresie ochrony porządku publicznego, komunikacji z mieszkańcami oraz wdrażania europejskich standardów w pracy służb miejskich.

Wśród kierunków współpracy można wymienić:

- organizację wspólnych seminariów, szkoleń i staży;
- wymianę najlepszych praktyk w zakresie monitoringu, zapobiegania przestępstwom i reagowania na nie;

– udział we wspólnych projektach finansowanych przez UE (Interreg, Erasmus+, URBACT, Horizon Europe);

– realizację pilotażowych inicjatyw dotyczących bezpieczeństwa ruchu drogowego, porządku publicznego oraz rozwiązań Smart City;

– wspólne kampanie informacyjne i promocja miast podczas międzynarodowych wydarzeń.

«Jest to kolejny krok w umacnianiu partnerstwa między naszymi miastami partnerskimi – Lublin i Równe współpracują w tym charakterze od 2013 r. Serdecznie dziękujemy Lublinowi – miastu-ratownikowi i niezawodnemu przyjacielowi Ukrainy – za niezmiennie wsparcie i rozwój współpracy!» – podaje Konsulat Generalny Ukrainy w Lublinie.

Źródło: Konsulat Generalny Ukrainy w Lublinie

27 листопада в Любліні підписали Меморандум про співпрацю між Люблінською муніципальною вартою та департаментом муніципальної варті Рівненської міської ради. Про це повідомляє Генеральне консульство України в Любліні.

Документ підписали комендант Люблінської муніципальної варті Яцек Кухарчик та директорка департаменту муніципальної варті Рівненської міської ради Ірина Матаєва.

Мета меморандуму – посилення партнерства у сфері громадської безпеки та міського порядку. Сторони планують активно обмінюватися досвідом у питаннях охорони громадського порядку, комунікації з мешканцями та впровадження європейських стандартів у роботу муніципальних служб.

Серед напрямів співпраці:

- проведення спільних семінарів, навчань та стажувань;
- обмін передовими напрацюваннями у сфері відеоспостереження, запобігання правопорушенням та реагування на них;

– участь у спільних проектах, які фінансує ЄС (Interreg, Erasmus+, URBACT, Horizon Europe);

– реалізація пілотних ініціатив щодо безпеки дорожнього руху, громадського порядку та Smart City;

– спільні інформаційні кампанії та промоція міст на міжнародних заходах.

«Це черговий крок у зміцненні партнерства між нашими містами-побратимами, адже Люблін та Рівне співпрацюють у цьому статусі з 2013 р. Щиро дякуємо Любліну – місту-рятівнику та надійному другу України – за незмінну підтримку та розвиток взаємодії!» – зазначає Генеральне консульство України в Любліні.

Джерело: Генеральне консульство України в Любліні

Wskutek rosyjskiego ostrzału w Tarnopolu zginęło 36 osób

36 людей загинули в Тернополі внаслідок російського обстрілу

Wskutek rosyjskiego ataku na Tarnopol, do którego doszło nad ranem 19 listopada, zginęło 36 osób, ponad 90 zostało rannych. Znacznych zniszczeń doznały dwa bloki mieszkalne oraz zakład przemysłowy.

Ofiarami zmasowanego rosyjskiego ostrzału Tarnopola przeprowadzonego 19 listopada zostało 36 osób, w tym siedmioro dzieci (jedno dziecko zmarło dziewięć dni później w szpitalu). Kilka osób znajduje się obecnie na liście zaginionych, w tym jedno dziecko (dane z dnia 3 grudnia).

Znacznych zniszczeń podczas ostrzału doznały dwa bloki mieszkalne (jeden – na 104 mieszkania, drugi – na 55) przy ul. 15 Kwietnia oraz ul. Stusa w Tarnopolu. Prace poszukiwawczo-ratownicze w tych budynkach, z których w jednym wybuchł rozległy pożar, a w drugim zostało całkowicie zniszczonych kilka pięter, trwały przez cztery doby. Gruz usuwali oraz udzielali pomocy poszkodowanym ratownicy z dziewięciu obwodów. Uszkodzeniom uległy również sąsiednie budynki i obiekt przemysłowy w mieście, a także budynki w pobliskiej wsi.

Po ostrzale w Tarnopolu uruchomiono punkty pomocy. Funkcjonariusze policji pobierali próbki DNA w celu identyfikacji rannych oraz ofiar śmiertelnych.

Po zbadaniu uszkodzonych budynków przez fachowców Tarnopolska Rada Miejska poinformowała, że blok przy ul. Stusa zostanie zburzony, gdyż nie nadaje się do odbudowy, a budynek przy ul. 15 Kwietnia zostanie poddany gruntownej renowacji.

26 listopada w Tarnopolu odbyły się nabożeństwa żałobne w intencji ofiar rosyjskiego ataku. Wraz z duchowieństwem modliły się rodziny ofiar, mieszkańcy miasta oraz przedstawiciele władz.

Nabożeństwa odprawiono przy dwóch blokach mieszkalnych w Tarnopolu, które 19 listopada ucierpiały w wyniku rosyjskiego ataku. Jak podała Tarnopolska Obwodowa Administracja Wojskowa uczestniczyli w nich m.in.: zwierzchnik Ukraińskiego Kościoła Grekokatolickiego, metropolita kijowsko-halicki, abp Światosław Szewczuk i nuncjusz apostolski w Ukrainie abp Visvaldas Kulbokas. Przybyli także biskupi Ukraińskiego Kościoła Grekokatolickiego oraz Kościoła Rzymskokatolickiego w Ukrainie, w szczególności: bp Witalij Skomarowski, ordynariusz diecezji łuckiej i przewodniczący Konferencji Biskupów Rzymskokatolickich Ukrainy, bp Paweł Honczaruk, ordynariusz diecezji charkowsko-zaporoskiej, abp Mieczysław Mokrzycki, metropolita lwowski, bp Edward Kawa, ordynariusz diecezji kamieniecko-podolskiej, bp Stanisław Szerokoradiuk, ordynariusz diecezji odesko-symferopolskiej, oraz bp Mykoła Łuczok, ordynariusz diecezji mukaczowskiej.

Po modlitwie biskupi spotkali się z poszkodowanymi mieszkańcami domów przy ul. Wasyla Stusa i 15 Kwietnia. Wyrazili wsparcie dla osób, które

przeżyły tragedię, i przekazali słowa współczucia od całego Kościoła.

«Chcemy po prostu być dziś z wami, abyście wiedzieli, że wasz Kościół was kocha, że wasz ból jest bólem całego Kościoła Chrystusowego, zarówno w Ukrainie, jak i na całym świecie» – zwrócił się do zgromadzonych abp Światosław Szewczuk.

«Wspólna modlitwa zjednoczyła ludzi w smutku i przypominała: pomimo bólu i strat, Ukraińcy pozostają silni, zjednoczeni i wspierają się nawzajem w najtrudniejszych chwilach» – czytamy na stronie Tarnopolskiej Obwodowej Administracji Państwowej.

Fot. Państwowa Służba Ukrainy ds. Nadzwyczajnych, Tarnopolska Obwodowa Administracja Wojskowa

Унаслідок російського обстрілу Тернополя, який відбувся вранці 19 листопада, загинули 36 людей, поранені – понад 90. Значних руйнувань зазнали два житлові будинки та промисловий об'єкт.

могу потерпілим працівники ДСНС із дев'яти областей. Пошкоджень зазнали також сусідні будинки та промисловий об'єкт у місті, а ще будівлі в pobliskomu sелі.

Після обстрілу в Тернополі розгорнули пункти допомоги. Правоохоронці відбирали зразки ДНК для ідентифікації поранених і загинувших.

Після обстеження пошкоджених будинків фахівцями Тернопільська міська рада повідомила, що багатоповерхівку на Стуса знесуть, оскільки її неможливо реконструювати, а в будинку на вулиці 15 Квітня проведуть капітальний ремонт.

26 листопада в Тернополі відбулися заупокійні панахиди за загиблими внаслідок російського ракетного удару. Разом із духовенством молилися рідні загинувших, жителі міста та представники влади.

Панахиди відбулися на подвір'ях двох будинків у Тернополі, які 19 листопада постраждали через російську атаку. Як повідомила Тернопільська обласна військова адміністрація, до спільного поминання долучилися глава Української греко-католицької церкви, митрополит Києво-Галицький, верховний архієпископ Святослав Шевчук, апостольський нунцій в Україні, архієпископ Вісвальдас Кульбокас, а також єпископи Української греко-католицької церкви та Римо-католицької церкви в Україні, зокрема голова Конференції римо-католицьких єпископів України, ординарій Луцької дієцезії РКЦ, єпископ Віталій Скомаровський, ординарій Харківсько-Запорізької дієцезії, єпископ Павло Гончарук, архієпископ Мечислав Мокшицький, митрополит Львівський, ординарій Кам'янець-Подільської дієцезії РКЦ, єпископ Едвард Кава, ординарій Одесько-Сімферопольської дієцезії РКЦ, єпископ Станіслав Широкоградюк, ординарій Мукачівської дієцезії РКЦ, єпископ Микола Лучок та інші.

Після молебню владики зустрілися з постраждалими мешканцями будинків на вулицях Василя Стуса та 15 Квітня. Вони висловили підтримку людям, які пережили трагедію, і передали слова співчуття від усієї Церкви.

«Ми просто хочемо бути поруч із вами сьогодні, щоб ви знали, що ваша Церква любить вас, що ваш біль є болем усієї Христової Церкви і в Україні, і в усьому світі», – звернувся до людей Блаженніший Святослав.

«Спільна молитва об'єднала людей у скорботі та нагадала: попри біль і втрати, українці залишаються сильними, єдиними та підтримують одне одного в найважчі моменти», – зазначила Тернопільська ОВА.

Фото: ДСНС України, Тернопільська ОВА

Informacja wołyńska Волинська інформація

W Łuckim Narodowym Uniwersytecie Technicznym otwarto Muzeum Nauki. Jest to pierwsza przestrzeń naukowo-edukacyjna tego typu w regionie. Ekspozycję dla niej przekazało norweskie Centrum Nauki VilVite.

У Луцькому національному технічному університеті відкрили Музей науки. Це перший науково-освітній простір регіону такого типу. Експозицію для нього передав норвезький Центр науки VilVite.

Pirotechnicy Państwowej Służby Ukrainy ds. Sytuacji Nadzwyczajnych z obwodu wołyńskiego sprawdzają tereny rolnicze o powierzchni prawie 10 ha w obwodzie charkowskim. Część terenu już została oznaczona jako skażona: znaleziono tam miny przeciwpięchotne.

Піротехніки ДСНС Волині проводять технічне обстеження сільськогосподарських територій площею майже 10 га на Харківщині. Уже промарковано частину земель як забруднені: там виявили протипіхотні міни.

Trasa pociągu Nr 113/114 Charków–Lwów została przedłużona do Użhorodu. Pociąg pojedzie przez Łuck i Równe. Zaktualizowany rozkład zacznie działać od 14 grudnia.

Маршрут поїзда № 113/114 Харків–Львів продовжили до Ужгорода. Потяг курсуватиме через Луцьк і Рівне. Оновлений графік запрацює з 14 грудня.

Obwód wołyński nawiązuje współpracę z Bawiarią. Na zdalnym spotkaniu strony uzgodniły, że przeanalizują potencjał inwestycyjny Wołynia oraz jego konkretne propozycje.

Волинська область налагоджує співпрацю з Баварією. На онлайн-зустрічі сторони домовилися, що проаналізують інвестиційний паспорт Волині та її конкретні пропозиції.

26 grudnia w Pałacu Kultury Miasta Łuck odbędzie się XXVII Otwarty Festiwal Wertepów «Szczęśliwego Bożego Narodzenia!»

26 grudnia w Pałacu Kultury Miasta Łuck odbędzie się XXVII Otwarty Festiwal Wertepów «Szczęśliwego Bożego Narodzenia!»

W tym roku w obwodzie wołyńskim zarejestrowano 395 jednoosobowych działalności w branży IT.

Цього року у Волинській області відкрили 395 ФОПів у сфері IT.

Ta książka jest o mieszkańcach Równego

Ця книга – про рівнян

W Centrum Historii Cyfrowej w Równem odbyła się prezentacja książki dr Tetiany Samsoniuk «Związek Walki Zbrojnej – 1 w Równem. 1939–1941» zawierającej szkice biograficzne działaczy polskiej konspiracji w mieście w okresie «pierwszych sowietów».

У Центрі цифрової історії в Рівному відбулася презентація книжки кандидатки історичних наук Тетяни Самсонюк «Союз збройної боротьби – 1 у Рівному. 1939–1941», яка представляє біографічні нариси діячів польського підпілля в місті за перших совєтів.

Książka «Związek Walki Zbrojnej – 1 w Równem. 1939–1941» (jest dostępna na naszej stronie w postaci elektronicznej) została wydana przez redakcję «Monitora Wołyńskiego» przy wsparciu finansowym Konsulatu Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Łucku. Publikacja ukazała się pod koniec 2021 r. Prezentacja miała odbyć się na początku 2022 r., jednak plany te pokrzyżowała pełnoskalowa inwazja Rosji na Ukrainę.

Po raz pierwszy postanowiliśmy zaprezentować ją czytelnikom w formacie on-line 10 czerwca 2022 r. W tym dniu 81 lat wcześniej NKWD rozstrzelało w Równem trzech przywódców lokalnego ośrodka polskiej organizacji podziemnej Związek Walki Zbrojnej – 1: Kazimierza Jaźwińskiego, Jana Jaźwińskiego oraz Jerzego Krügera. Oni oraz 12 innych członków polskiej konspiracji zostali bohaterami prezentowanej książki. 28 listopada rozmawiano o niej w Centrum Historii Cyfrowej w Równem. Prezentacja odbyła się przy wsparciu Konsulatu Generalnego RP w Łucku.

Ta popularnonaukowa publikacja została napisana na podstawie akt spraw karnych przechowywanych w Archiwum Służby Bezpieczeństwa w Równem i Lwowie, a także uzupełniona informacjami ustalonymi przez redakcję «Monitora Wołyńskiego» oraz przekazanymi przez krewnych bohaterów szkiców biograficznych, których udało się nam znaleźć lub którzy sami skontaktowali się z redakcją po ukazaniu się tekstów na stronie internetowej.

Losy bohaterów publikacji dr Tetiana Samsoniuk opisała wcześniej w cyklu «Ocaleni od zapomnienia» zapoczątkowanym przez nią na łamach «Monitora Wołyńskiego» w 2014 r. Autorka pracowała kiedyś w Państwowym Archiwum Obwodu Rówieńskiego, przez długi okres opracowywała akta spraw karnych prowadzonych wobec przedstawicieli różnych narodowości, którzy doznali sowieckich represji. Obroniła pracę doktorską pt. «Polacy Rówieńszczyzny w warunkach становienia sowieckiego reżimu totalitarnego (1939–1941)». Obecnie jest dyrektorem wykonawczym organizacji społecznej «Centrum Historii Cyfrowej».

«Pracując w archiwum, zwróciłam uwagę na sprawy karne Polaków Rówieńszczyzny. W latach 1939–1941 była to najliczniejsza grupa narodowościowa, która doświadczyła sowieckich represji. Temat ten wybrałam na swoją pracę

doktorską. Były to ludzkie losy złamane przez system, który do dziś niszczy życie wielu ludzi» – zaznaczyła Tetiana Samsoniuk. Po tych słowach zgromadzeni uczcili chwilą ciszy ofiary wojny rosyjsko-ukraińskiej.

«Ludzie, o których opowiadamy, żyli tu od lat. Ta książka jest o mieszkańcach Równego, którzy wraz z wkroczeniem sowiektów mieli wiele do stracenia. Cieszyli się autorytetem, byli urzędnikami państwowymi, posiadali nieruchomości i firmy. Kiedy Polska została podzielona między dwa totalitarne reżimy, rozpoczęli walkę.

Przywódcy rówieńskiego ośrodka Związku Walki Zbrojnej – 1 bracia Kazimierz Jaźwiński i Jan Jaźwiński – byli rodowitymi mieszkańcami Równego. «Pochodzili z rodziny szlacheckiej, urodzili się w naszym mieście, tutaj uczęszczali do gimnazjum, prowadzili działalność gospodarczą, tworzyli historię Równego, byli działaczami społecznymi, posiadali nieruchomości przy centralnej ulicy miasta. I w tym mieście zostali rozstrzelani» – powiedziała Tetiana Samsoniuk.

Polacy, którzy po wkroczeniu sowiektów w 1939 r. tworzyli konspirację, dopiero rozpoczęli swoją pracę organizacyjną nad przygotowaniem polskiego powstania przeciwko władzy sowieckiej. Nie zdążyli rozbudować wszystkich ogniw swojej organizacji. W marcu 1940 r. wszyscy zostali aresztowani. Trzech przywódców rozstrzelano w czerwcu 1941 r., pozostałych zesłano do łagrów. Ci, którym udało się przeżyć, wyszli z nich po amnestii, którą umożliwiła Umowa Sikorski-Majski, i dołączyli do Armii Andersa. W jej składzie walczyli w II wojnie światowej. Tylko nielicznym udało się po wojnie wrócić do Polski, gdzie czekali na nich bliscy.

Podczas prezentacji krajoznawca Wasyl Hudzij opowiedział o rodzinie Jaźwińskich jako właścicielach kin i nieruchomości w Równem oraz o ich wpływie na życie kulturalne miasta. Przedstawił historię rówieńskich kin od początku XX wieku do 1939 r., w szczególności zebrane przez niego informacje o gmachach, w których działały, liczbie miejsc, rozkładach seansów filmowych i repertuarze. «Praktycznie cała obecna ulica Posztowa, dawniej ulica Nowy Świat, należała do rodziny Jaźwińskich» – zauważył Wasyl Hudzij.

W wydarzeniu wzięli udział konsul Marek Wojciechowski z Konsulatu Generalnego RP w Łucku, Lidia Wojtiuk z Wydziału Kultury i Turystyki

Książki «Союз збройної боротьби – 1 у Рівному. 1939–1941» (вона доступна у форматі pdf на нашому сайті) видала редакція «Волинського монітора» при фінансовій підтримці Генерального консульства Республіки Польща в Луцьку. Вона побачила світ наприкінці 2021 р. Презентація мала відбутися на початку 2022 р., проте плани перекреслило повномасштабне російське вторгнення в Україну.

Уперше ми вирішили представити її читачеві в онлайн-форматі 10 червня 2022 р. Цього дня минав рівно 81 рік, відколи НКВС розстріляв у Рівному трьох очільників місцевого осередку польської підпільної організації «Союз збройної боротьби – 1»: Казімежа Язвінського, Яна Язвінського та Ежи Крюгера. Вони та ще 12 членів польського антирадянського підпілля стали героями презентованої книги. 28 листопада про неї розмовляли в Центрі цифрової історії в Рівному. Презентація пройшла за сприяння Генерального консульства РП у Луцьку.

Це науково-популярне видання написане на основі кримінальних справ, які зберігаються в Архіві СБУ в Рівному та Львові, а також доповнене інформацією, встановленою редакцією «Волинського монітора» та наданою родичами героїв біографічних нарисів, яких нам вдалося знайти або які самі зв'язалися з нами після публікації текстів на сайті.

Про діячів польського підпілля Тетяна Самсонюк писала раніше в рубриці «Повернуті із забуття», яку вона започаткувала на сторінках «Волинського монітора» у 2014 р. Авторка довгий час працювала в Державному архіві Рівненської області, роками вивчала кримінальні справи представників різних національностей, репресованих радянською владою, захистила кандидатську дисертацію «Поляки Рівненщини в умовах становлення радянського тоталітарного режиму (1939–1941 рр.)». Нині вона – виконавча директорка громадської спілки «Центр цифрової історії».

«Працюючи в архіві, я зацікавилася кримінальними справами поляків Рівненщини. В 1939–1941 рр. вони були найчисельнішою національною групою, яка зазнала радянських репресій. Цю тему я обрала для своєї дисертації. Це були людські долі, котрі руйнувала система, яка й сьогодні руйнує безліч людських долів», – зазначила Тетяна Самсонюк,

пропонуючи присутнім вшанувати хвилиною мовчання загиблих під час російсько-української війни.

«Люди, про яких ми розповідаємо, були місцевими мешканцями. Ця книга – про рівнян, яким із приходом совєтів було що втрачати. Вони мали авторитет, були держслужбовцями, володіли нерухомістю й бізнесами. Коли Польща була розділена між двома тоталітарними режимами, вони почали боротьбу.

Очільники рівненського осередку підпільної організації «Союз збройної боротьби – 1», брати Казімеж та Ян Язвінські, були корінними рівнянами. Вони походили зі шляхетської родини, народилися в нашому місті, тут навчалися в гімназії, вели бізнес, творили історію Рівного, були громадськими діячами, мали нерухомість на центральній вулиці міста. І в цьому місті їх розстріляли», – сказала Тетяна Самсонюк.

Поляки, які після приходу совєтів у 1939 р. творили підпілля, тільки почали свою організаційну роботу з підготовки польського повстання проти радянської влади. Вони не встигли розбудувати всі ланки своєї організації. У березні 1940 р. усіх арештували. Трьох очільників розстріляли в червні 1941 р., інших відправили в радянські табори. Ті, кому вдалося вижити, вийшли з них після амністії, яку уможливило підписання угоди Сікорський-Майський, та записалися в Армію Андерса. В її складі вони воювали на фронтах Другої світової війни. Лише одиницям вдалося повернутися після її завершення до Польщі, де на них чекали рідні.

Під час презентації краєзнавець Василь Гудзій розповів про родину Язвінських як про власників кінотеатрів і нерухомості в Рівному та їхній вплив на культурне життя міста. Представив історію рівненських кінотеатрів із початку XX ст. до 1939 р., зокрема зібрану ним інформацію про споруди, де вони діяли, кількість місць, розклади кіносеансів та репертуар. «Практично вся теперішня вулиця Поштова, колись – Новий світ, належала родині Язвінських», – зазначив Василь Гудзій.

На захід завітали консул Marek Войцеховський із Генерального консульства РП у Луцьку, Лідія Войтюк з управління культури і туризму Рівненської міської ради, засновник і шеф-редактор газети «Волинський монітор»

Rówieńskiej Rady Miejskiej, założyciel «Monitora Wołyńskiego» Walenty Wakoluk, malarz Eugenia Bazeluk z rodziny odznaczonej medalem «Virtus et Fraternitas» za ratowanie Polaków podczas II wojny światowej, historyk, redaktor czasopisma «Ukraina Moderna» dr Petro Dołhanow, Nela Bagińska i Waclaw Buklarewicz z Towarzystwa Kultury Polskiej im. Władysława Reymonta.

«W imieniu naszego Towarzystwa pragnę podziękować Pani za ogromną, tytaniczną pracę. Temat ten jest dla mnie szczególnie ważny, gdyż mój dziadek Marian Rosiński i dwaj jego bracia, Stanisław i Józef, zostali aresztowani w 1939 r. i do dziś nie ma po nich śladu» – powiedział Waclaw Buklarewicz. Jego rodzinna historia została opisana na łamach «Monitora Wołyńskiego» w 2022 r. W cyklu «Rodzinne historie» ukazała się też opowieść Władysława Bagińskiego, prezesa TKP im. Władysława Reymonta, którego przodkowie również doświadczyli sowieckich represji.

«To historia, która wszystkich nas uczy. Wiedząc kim byli ci ludzie, czym się zajmowali, uczymy się tego, co było, ale też wyciągamy wnioski na przyszłość. Podczas obecnej wojny ten sam wróg, który ich mordował, robi niestety to samo teraz na Ukrainie», – powiedział konsul Marek Wojciechowski. Podziękował Tetianie Samsoniuk za znalezienie i opracowanie dokumentów w archiwach oraz ukazanie tej historii.

«Jesteśmy głosem ludzi, którzy tu mieszkali. Należy powiedzieć, że do dziś nie wiadomo, gdzie zostali pochowani bracia Kazimierz Jaźwiński i Jan Jaźwiński. Bezimiennym jest obecnie także grób ich matki Elżbiety Jaźwińskiej, który

zachował się na Cmentarzu Dubieńskim w Równem. Krzyż na nim spadł i już od kilku lat leży porośnięty barwinkiem» – zaznaczyła Tetiana Samsoniuk.

Tekst i zdjęcia: Natalia Denysiuk

Валентин Ваколюк, художниця Євгенія Базелюк із родини, відзначеної медаллю «Virtus et Fraternitas» за порятунок поляків під час Другої світової війни, кандидат історичних наук, редактор часопису «Україна Модерна» Петро Долганов, Неля Багінська та Вацлав Букляре-

вич із Товариства польської культури імені Владислава Реймонта.

«Від імені нашого товариства хочу подякувати вам за цю колосальну, титанічну працю. Для мене ця тема особливо цікава, бо мій дід Мар'ян Росінський і два його брати, Станіслав і Юзеф, були арештовані в 1939 р. і сліду їхнього немає до сьогодні», – сказав Вацлав Букляревич. Його родинну історію «Волинський монітор» описав у 2022 р. До речі, в рубриці «Родинні історії» представлені також долі предків Владислава Багінського, голови ТПК імені Владислава Реймонта, які постраждали від радянських репресій.

«Це історія, яка вчить нас усіх. Знаючи, ким були ці люди, чим вони займалися, ми дізнаємося про те, що колись відбувалося, а також робимо висновки на майбутнє. Під час сучасної війни той самий ворог, який їх убивав, на жаль, робить знову те саме в Україні», – сказав konsul Marek Wojciechowski. Він подякував Tetianі Samsoniuk за пошуки й опрацювання документів в архівах та висвітлення цієї історії.

«Сьогодні ми є голосом людей, які тут мешкали. Потрібно сказати, що досі не відомо, де поховали братів Казімежа і Яна Язвінських. Безіменною стала й могила їхньої матері Ельжбети Язвінської, збережена на Дубенському цвинтарі в Рівному. Хрест на ній упав і вже не перший рік лежить під барвінковим покривалом», – зазначила Tetiana Samsoniuk.

Текст і фото: Наталя Денисюк

Sergiusz Tymoszenko powraca Сергій Тимошенко повертається

20 listopada w Łucku odbyła się prezentacja książki-albumu «Sergiusz Tymoszenko. Powrót». Publikacja ukazała się w 2021 r. z okazji 140. rocznicy urodzin wybitnego ukraińskiego architekta.

Sergiusz Tymoszenko – ukraiński architekt i działacz polityczny, urodzony w 1881 r. we wsi Bazyliwka (obecnie obwód sumski) w ukraińsko-polskiej rodzinie. Znaczną część życia artysta mieszkał i tworzył w Łucku. «Monitor Wołyński» niejednokrotnie pisał o postaci architekta oraz Wołyniu w jego życiu i spuściznie.

Książka «Sergiusz Tymoszenko. Powrót» została wcześniej zaprezentowana w różnych miastach Ukrainy. Prezentację w Łuckim Centrum Biznesowym przeprowadził Oleksandr Kotys – jeden ze współautorów publikacji, krajoznawca, badacz łuckiej architektury oraz kierownik Wydziału Ochrony Dziedzictwa Kulturowego Łuckiej Rady Miejskiej.

Krajoznawca opowiedział o obiektach w Ukrainie, a w szczególności na Wołyniu, zaprojektowanych przez Sergiusza Tymoszenkę. Podkreślił jego ważną rolę w rozwoju ukraińskiej architektury XX wieku, zaznaczając, że twórczość architekta pomogła w zintegrowaniu kultury ukraińskiej z europejską.

Zgromadzeni wysłuchali opowieści o życiu architekta – od rodzinnej Bazyliwki do pracy w Kijowie, Charkowie, Lwowie, Łucku i Podębradach. Poruszono również kwestie jego współpracy z czołowymi architektami, rozwoju ukraińskiego modernizmu, udziału w życiu politycznym z czasów rewolucji oraz owocnej działalności pedagogicznej, a także o zaprojektowanych przez niego obiektach, z których część przetrwała do dziś.

Książka-album «Sergiusz Tymoszenko. Powrót» została wydana w 2021 r. przez charkowskie wydawnictwo «Rarytety Ukrainy». Jest wynikiem projektu wspieranego przez Ukrainką Fundację Kultury. Jego celem, jak zaznacza na swojej stronie internetowej UFK, było «przywrócenie w Ukrainie imienia znanego poza granicami ojczyzny, ale niewystarczająco znanego w Ukrainie wybitnego inżyniera architekta, nauczyciela i działacza społecznego Sergiusza Tymoszenki».

Album został opracowany z okazji 140. rocznicy urodzin Tymoszenki, obchodzonej w 2021 r. Zawie-

ra szczegółowe opisy oraz stare i współczesne zdjęcia obiektów zaprojektowanych przez architekta w Charkowie, Równem, Łucku, Lwowie, a także popularnonaukowe artykuły poświęcone jego działalności. Całość została uzupełniona rysunkami technicznymi, szkicami i listami, znalezionymi w archiwach. Nad projektem pracowało ponad dwudziestu autorów z Sum, Kijowa, Charkowa, Lwowa, Łucka i Równego, z których każdy był odpowiedzialny za określony okres lub kierunek działalności architekta.

Książkę można znaleźć w ukraińskich bibliotekach i muzeach. Podczas prezentacji w Łucku można było ją otrzymać, przekazując darowiznę w wysokości ponad 500 hrywien na wsparcie Sił Zbrojnych Ukrainy.

Tekst i zdjęcie: Julia Stepanowa

20 листопада в Луцьку відбулася презентація книги-альбому «Сергій Тимошенко. Повернення». Видання побачило світ у 2021 р. із нагоди 140-річчя з дня народження видатного українського архітектора.

значній ролі для розвитку української архітектури ХХ ст., зазначивши, що творчість архітектора сприяла інтеграції української культури в ширший європейський контекст.

Присутні почули розповіді про життєвий шлях Тимошенка – від рідної Базилівки до роботи в Києві, Харкові, Львові, Луцьку та Подєбрадах. Йшлося теж про його співпрацю з провідними архітекторами, розвиток українського модернізму, участь у політичному житті доби революцій та плідну педагогічну діяльність, а також про створені ним споруди, частина яких збереглася донині.

Книга-альбом «Сергій Тимошенко. Повернення» вийшла у харківському видавництві «Раритети України» у 2021 р. Вона стала результатом проекту, підтриманого Українським культурним фондом. Його мета, як зазначав УДФ, – «повернення в Україну імені зnanого поза батьківщиною, але недостатньо відомого в Україні видатного інженера-архітектора, викладача і громадського діяча Сергія Тимошенка».

Альбом підготували до 140-річчя із дня народження Тимошенка, яке відзначали у 2021 р. У ньому можна побачити детальні описи та старі й сучасні фотографії споруд, створених архітектором у Харкові, Рівному, Луцьку, Львові, а також науково-популярні статті, присвячені його діяльності. Він доповнений кресленнями, ескізами та листами, які дослідники знайшли в архівах. Над проектом працювали понад два десятки авторів із Сум, Києва, Харкова, Львова, Луцька й Рівного, кожен із яких відповідав за дослідження певного періоду чи напряму діяльності архітектора.

Книгу можна знайти в бібліотеках та музеях. Під час презентації в Луцьку її можна було отримати, зробивши благодійний внесок на понад 500 грн на підтримку Збройних сил України.

Текст і фото: Юлія Степанова

Kolejarze z Lubomla

Leonard Dewald i Kazimierz Sieczka

Залізничники з Любомля

Леонард Девальд і Казимир Сечка

Funkcjonariusze NKWD wszczęli wspólną sprawę karną przeciwko kolejarzom Leonardowi Dewaldowi i Kazimierzowi Sieczce, ponieważ obaj byli członkami partii OZN w Lubomlu. Pomimo faktu, że sprawa była szyta grubymi nićmi, obaj zostali skazani na osiem lat łagrów.

Na залізничників Леонарда Девальда та Казимира Сечку енкаведисти завели спільну кримінальну справу, оскільки обидва були членами партії OZN у Любомлі. Попри те, що справа шита білими nitkami, обох чоловіків засудили do восьми років таборів.

Leonard Dewald został aresztowany 3 listopada 1939 r. przez funkcjonariusza NKWD Kolei Kowelskiej, oficera operacyjnego o nazwisku Czornoszczoki.

Według ankiety aresztowanego, Leonard Dewald, syn Józefa, urodził się w 1899 r. w Warszawie. W chwili aresztowania mieszkał w Lubomlu przy ul. Kolejowej 49 i pracował jako naczelnik miejscowej stacji. Był żonaty ze Stanisławą Dewald, nie mieli dzieci. Zgodnie z tym dokumentem aresztowany nie służył w wojsku ani nie należał do żadnej partii politycznej.

Jednakże protokół przesłuchania przeprowadzonego w dniu aresztowania stwierdza, że Dewald posiadał stopień sierżanta kawalerii i brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej, został odznaczony Krzyżem Walecznych i dwoma medalami francuskimi, a także szeregiem medali jubileuszowych zarówno za służbę wojskową, jak i pracę na kolei. Od kwietnia 1939 r. był członkiem Obozu Zjednoczenia Narodowego i jako naczelnik stacji pobierał składki członkowskie. W protokole stwierdzono, że Leonard Dewald był również (cytuując dokument) «wiceprezesem organizacji KPW (Kolejowe Przystosowanie Wojskowe), która prowadziła prace nad szkoleniem i nauczaniem dyscyplin wojskowych wśród kolejarzy należących do KPW».

Podczas przesłuchania 29 listopada śledczy pytał Dewalda o inną osobę zamieszkaną w sprawie, Kazimierza Sieczkę. Podejrzany zeznał, że Sieczka był robotnikiem kolejowym na stacji w Lubomlu i jednocześnie kierował organizacją KPW, w skład której wchodziło ponad 100 kolejarzy ze stacji w Lubomlu, Jagodzinie, Podhorodnie, Maszowie i Koszarach. Należał również do OZN, którego placówką w Lubomlu zarządzał Dewald.

10 grudnia śledczy wyjaśnili, że Dewald służył w Wojsku Polskim od 1918 do 1933 r. włącznie. W 1919 r. walczył w Besarabii, a w 1920 r. brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej. Przesłuchanie zostało przerwane.

Kontynuacja nastąpiła dopiero 6 lutego 1940 r. o godz. 23:30. Podczas przesłuchania Dewald zeznał, że był zwykłym członkiem OZN, pobierającym jedynie składki członkowskie, a także zastępcą prezesa KPW, Kazimierza Sieczki. Według niego nie prowadził żadnej działalności kontrrewolucyjnej, a jedynie nauczał dyscyplin wojskowych.

Śledczy przesłuchali kilku świadków, ale ci mówili jedynie o udziale Dewalda w OZN i KPW oraz o tym, że był naczelnikiem stacji. Nie wymienili żadnych konkretnych tzw. działań kontrrewolucyjnych. Śledczy otrzymali podobne zeznania dotyczące Kazimierza Sieczki. Jeden ze świadków, zapytany o wrogą działalność Dewalda i Sieczki przeciwko narodowi oraz państwu sowieckiemu, odpowiedział, że Dewald rzekomo nie wypłacił pensji pracownikom stacji we wrześniu 1939 r., mimo że miał pieniądze, a Sieczka utrudniał naprawę zwrotnicy torowej po wkroczeniu Armii Czerwonej.

Kazimierz Sieczka został zatrzymany 6 listopada 1939 r. W ankiecie aresztowanego podano, że Kazimierz Sieczka, syn Jana, urodził się w 1904 r. we wsi Łyżwy pod Radomiem (nie udało się nam znaleźć takiej wsi w pobliżu Radomia). Ukończył

szkołę techniczną w 1925 r. Był żonaty, mieszkał w Lubomlu i był robotnikiem kolejowym na miejscowej stacji. Nie służył w wojsku, ponieważ był kolejarzem. W ankiecie zaznaczono również: «Bezpartyjny, ale należy do partii OZN».

Podczas przesłuchania prowadzonego przez śledczego Samusenkę w dniu aresztowania Sieczka zeznał, że wstąpił do OZN w 1934 r. w Dęblinie. W 1937 r. został przeniesiony do Lubomla, gdzie, według niego, był zwykłym członkiem miejscowego ośrodka partii. Z protokołu kolejnego przesłuchania, które odbyło się 24 stycznia 1940 r., wynika, że oprócz OZN Sieczka należał również do Związku Obrony Kresów Zachod-

чин sierżanta kawalerii i brał udział w polsko-bolszewickiej wojnie, był nagrodzony Krzyżem Walecznych i dwoma francuskimi medalami, a także nizkimi jubilejnymi medalami i za służbę w wojsku, i za robotę na żelaznicy. 3 kwietnia 1939 r. był członkiem partii OZN (пол. Obóz Zjednoczenia Narodowego, ukr. Табір національного єднання) i як начальник станції збирав членські внески. У протоколі зафіксовано, що Леонард Девальд був (цитуюмо документ) «заступником голови організації КПВ (Kolejowe Przystosowanie Wojskowe – Залізнична військова підготовка), яка проводила роботу з підготовки і викладання військових дисциплін серед залізничників, що входили до складу КПВ».

На допиті 29 листопада слідчий розпитував Девальда про іншого фігуранта справи Казимира Сечку. Підслідний розповів, що Сечко працював дорожнім майстром на станції Любомль і водночас очолював організацію КПВ, до якої входило понад 100 залізничників зі станцій Любомль, Ягодин, Підгороднє, Машів та Кошари. Він належав також до партії OZN, осередком якої в Любомлі керував Девальд.

10 грудня слідчі уточнили, що на службі в польському війську Девальд був із 1918 до 1933 р. включно. В 1919 р. воював у Бессарабії, а в 1920 р. брав участь у польсько-більшовицькій війні. Допит перервали.

Продовжили його аж 6 лютого 1940 р. о 23:30. На цьому допиті Девальд розповів, що він був рядовим членом OZN, просто збирав членські внески, а також був заступником голови КПВ Казимира Сечки. Жодної контрреволюційної діяльності, за його словами, він не вів, а просто проводив військові заняття.

Слідчі допитали кількох свідків, але ті говорили тільки про причетність Девальда до OZN і КПВ та про те, що він був начальником станції. Якихось конкретних так званих контрреволюційних вчинків не назвали. Слідчі отримали аналогічні покази стосовно другого фігуранта справи Казимира Сечки. Один зі свідків на запитання про ворожу роботу Девальда і Сечка проти народу та совєтської держави відповів, що Девальд нібито не виплатив у вересні 1939 р. зарплатню працівникам станції, хоч і мав гроші, а Сечка чинив перешкоди в ремонті стрілки на колях, коли прийшла Червона армія.

Казимира Сечку затримали 6 листопада 1939 р. В анкеті арештованого вказано, що Казимир Янович Сечка народився в 1904 р. у селі Лижви біля Радома (нам не вдалося знайти такого населеного пункту поблизу цього міста), у 1925 р. закінчив технічну школу. Був одружений, проживав у Любомлі, працював дорожнім майстром на місцевій станції. Знятий із військового обліку, адже був залізничником. Також в анкеті записано: «Безпартійний, але належить до партії OZN».

На допиті, який слідчий Самусенко провів у день арешту, Сечка засвідчив, що вступив до OZN у 1934 р. у Дембліні. В 1937 р. його перевели до Любомля, де він був, за його словами, рядовим членом місцевого осередку партії. У протоколі наступного допиту, який відбувся 24 січня 1940 р., записано, що, крім OZN, Сечка

Леонарда Девальда 3 листопада 1939 р. заарештував працівник НКВД Ковельської залізниці, оперуповноважений Чорношукій.

Згідно з анкетою затриманого, Леонард Юзефович Девальд народився в 1899 р. у Варшаві. На момент арешту проживав у Любомлі на вулиці Залізничній, 49, працював начальником місцевої станції. Був одружений зі Станіславою Девальд, дітей у подружжя не було. Як вказано в документі, у війську арештований не служив і не належав до жодної політичної партії.

Проте в протоколі допиту, проведеного в день арешту, записано, що Девальд мав

nich i KPW. Rzekomo osobiście zwerbował do tej ostatniej około dziesięciu osób, których nazwisk już nie pamiętał. Oczywiście wszystkie te organizacje w dokumentach NKWD określano jako nacjonalistyczne i faszystowskie.

Sieczka potwierdził przynależność do wszystkich wymienionych organizacji, ale kategorycznie zaprzeczył jakimkolwiek udziałowi w działalności kontrewolucyjnej i antykomunistycznej. Przysłuchanie rozpoczęło się o godzinie 20:00 i zostało przerwane o godzinie 1:00 w nocy. Ostatnie pytanie dotyczyło oporu stawianego przez Sieczkę podczas wkraczania Armii Czerwonej na terytorium Zachodniej Ukrainy. Przysłuchiwany odpowiedział, że nie stawiał żadnego oporu.

Przysłuchanie było kontynuowane 7 lutego 1940 r. Podczas niego Kazimierz Sieczka został zmuszony do potwierdzenia, że wspomagał odwrót wojsk polskich za Bug, ponieważ osobiście naprawiał uszkodzony most i zwrotnicę torową. Następnie śledczy oskarżył Sieczkę o stawianie oporu podczas wkraczania Armii Czerwonej, ponieważ w tym czasie zwrotnica również była uszkodzona, ale wtedy jej nie naprawiał. Podczas przesłuchania Sieczka potwierdził, że współpracował z Dewaldem w ramach KPW, ponieważ był jego zastępcą, a ich praca w OZN rzekomo się nie pokrywała.

21 lutego 1940 roku Dewald i Sieczka zostali oskarżeni o przynależność do «faszystowskich organizacji OZN i KPW», przy czym Dewald «brał udział w interwencji przeciwko ZSRR w 1920 r.», a Sieczka «stawiał opór wojskom i sabotował naprawę zwrotnicy kolejowej».

Sprawa została skierowana do Kolegium Specjalnego NKWD ZSRR. Zgodnie z protokołem nr 141 z dnia 25 października 1941 r. Leonard Dewald oraz Kazimierz Sieczka zostali skazani na osiem lat w poprawczym obozie pracy. Karę odbywali w Uchtizemlagu.

Ich dalsze losy nie są nam znane. Według postanowienia Prokuratury Obwodu Wołyńskiego z dnia 11 grudnia 1989 r. Leonard Dewald został zrehabilitowany. Tego samego dnia Prokuratura zrehabilitowała również Kazimierza Sieczkę.

Ze sprawami karnymi osób represjonowanych przez władze sowieckie można zapoznać się na stronie Państwowego Archiwum Obwodu Wołyńskiego.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Anatol Olich

Na zdjęciach: 1. Wyciąg z protokołu z wyrokiem wobec Leonarda Dewalda. 2. Wyciąg z protokołu z wyrokiem wobec Kazimierza Sieczki.

naleжав до «Союзу оборони Західних кресів» і КПВ. До останньої він нібито особисто залучив близько десяти осіб, прізвищ яких не пам'ятав. Звісно, всі ці організації в документах енкаведистів називалися не інакше як націоналістичними і фашистськими.

Сечка підтвердив своє членство в усіх згаданих організаціях, проте категорично заперечив будь-яку участь у контрреволюційній та антикомуністичній діяльності. Допит розпочали о 20:00 і перервали о 1:00 ночі. Останнім було запитання про те, який опір чинив Сечка під час вступу Червоної армії на територію Західної України. На нього підслідний відповів, що жодного опору не чинив.

Допит продовжили 7 лютого 1940 р. На ньому Казимир Сечка був змушений підтвердити, що він сприяв відступу польських військ за Буг, адже власноруч ремонтував пошкоджений міст і залізничні стрілки. І тут же слідчий звинуватив Сечку в тому, що він чинив опір входу Червоної армії, адже на той час стрілки теж були зіпсовані, проте він їх не ремонтував. На допиті Сечка підтвердив, що співпрацював із Девальдом у рамках КПВ, оскільки він був його заступником, а у справах ОЗН вони нібито не перетиналися.

21 лютого 1940 р. Девальду і Сечці висунули обвинувачення в тому, що вони були членами «фашистських організацій ОЗН і КПВ», що Девальд «брав участь в інтервенції проти ССРР в 1920 р.», а Сечка «чинив опір просуванню воєнних ешелонів, проводив саботаж у ремонті стрілочного господарства».

Справу передали на розгляд Особливої наради при НКВД ССРР. Згідно з протоколом № 141 від 25 жовтня 1940 р., Леонарда Девальда та Казимира Сечку помістили у виправно-трудоий табір строком на вісім років. Покарання вони відбували в Ухтіжемлазі.

Їхні подальші долі нам не відомі. Заключенням прокуратури Волинської області від 11 грудня 1989 р. Леонарда Девальда реабілітовано. Того ж самого дня реабілітували й Казимира Сечку.

З архівними кримінальними справами жителів Волині, репресованих советською владою, можна ознайомитися на сайті Державного архіву Волинської області.

(Далі буде).

Анатолій Оlich

На фото: 1. Виписка з протоколу з вироком Леонарду Девальду. 2. Виписка з протоколу з вироком Казимиру Сечці.

Dubno uczciło 110-lecie pilota Skalskiego

У Дубні відзначили 110-річчя пілота Скальського

27 listopada w Dubnie odbyło się ukraińsko-polskie spotkanie krajoznawcze «Ukraińska kolebka polskiego asa» poświęcone 110. rocznicy urodzin legendarnego pilota Stanisława Skalskiego.

27 листопада в Дубні відбувся українсько-польський краєзнавчий захід «Українська колыска польського аса», присвячений 110-річчю від дня народження легендарного льотчика Станіслава Скальського.

Spotkanie krajoznawców zorganizowane przez Państwowy Rezerwat Historyczny miasta Dubna zostało poprzedzone akcją «Nie zgasić ognia pamięci!», której uczestnicy złożyli kwiaty pod tablicą pamiątkową Stanisława Skalskiego, umieszczoną na fasadzie Liceum nr 1 w Dubnie, oraz zwiedzili szkolne muzeum. W latach 1925–1933, w działającym w tym gmachu Gimnazjum Męskim im. ks. Stanisława Konarskiego, uczył się Stanisław Skalski.

W Alei Sławy przy Dubieńskim Zamku oddano hołd obrońcom Ukrainy, poległym podczas współczesnej wojny rosyjsko-ukraińskiej. Ich pamięć uczczono minutą ciszy, zapalono także znicze przy każdej planszy ze zdjęciem żołnierza.

Wśród uczestników akcji byli konsul Marek Wojciechowski z Konsulatu Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Łucku, płk Tadeusz Krząstek, profesor Studium Europy Wschodniej na Uniwersytecie Warszawskim, który znał pilota Stanisława Skalskiego, harcerze z Hufca «Wołyń» na czele z komendantem Aleksandrem Radicą, kierownictwo i naukowcy Rezerwatu.

Następnie wszyscy zgromadzili się na zamku w Sali Tronowej. Z referatów naukowców Rezerwatu, ilustrowanych slajdami z rzadko spotykanymi zdjęciami archiwalnymi, uczestnicy spotkania dowiedzieli się o mało znanych szczegółach z dzieciństwa i młodości Skalskiego spędzonych w Dubnie (referat uczennicy gimnazjum Eugenii Sumchenko), o jego słynnych kolegach z klasy i przyjaciółach – Iwanie Nosalu, Ihorze Swiesznikowie, Ihorze Łozowjuku (referat Jurija Pszenycznego), o jego pierwszej i ostatniej miłości do Zuzanny Fischman (opowieść moderatora wydarzenia Ernego Szewczuka), o szlaku bojowym legendarnego asa (Iwan Kasjanczuk). Pisarka Lubow Pszenyczna poświęciła legendarnemu pilotowi wiersz.

Płk Tadeusz Krząstek podzielił się swoimi wspomnieniami o Stanisławie Skalskim. Wraz z konsulem Markiem Wojciechowskim Tadeusz Krząstek podziękował organizatorom wydarzenia za zachowanie pamięci o najlepszym polskim asie myśliwskim z okresu II wojny światowej.

Z okazji 110. rocznicy urodzin Stanisława Skalskiego z inicjatywy muzealników z Dubna

zostały wydane znaczki pocztowe. Dyrektor Rezerwatu Leonid Kiczaty wręczył je konsulowi Markowi Wojciechowskiemu, profesorowi Tadeuszowi Krząstkowi, komendantowi Harcerskiego Hufca «Wołyń» Aleksandrowi Radicy, Liceum nr 1 w Dubnie oraz Wydziałowi Kultury i Turystyki Rówieńskiej Obwodowej Administracji Państwowej, który reprezentowała zastępca przewodniczącego Jarosława Hawryłowa. Jeden z egzemplarzy zostanie wysłany do małej ojczyzny pilota, do Muzeum Historyczno-Krajoznawczego w Kodymie. To właśnie w Kodymie (obecnie obwód odeski) urodził się Stanisław Skalski. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości jego rodzina przeniosła się do Zbaraża, a w 1923 r. zamieszkała w Dubnie.

Erna Szewczuk
Zdjęcie udostępnione przez autorkę

тру східноєвропейських студій Варшавського університету, полковник у відставці Тадеуш Кшонстек, який був знайомий із льотчиком Станіславом Скальським, харцери із загону «Волинь» на чолі з комендантом Олександром Радіцею, керівництво та науковці заповідника.

Після цього всі разом зібралися в Тронній залі замку. З доповідей науковців заповідника, які були проілюстровані слайдами з рідкісними архівними фото, присутні дізналися про маловідомі деталі з дитячих та юнацьких років, прочитих Скальським у Дубні (розповідь учениці гімназії Євгенії Сумченко), його знаменитих однокласників та друзів – Івана Носаля, Ігоря Сवेशнікова, Ігоря Лозов'юка (доповідь Юрія Пшеничного), його перше й останнє романтичне кохання із Зузаною Фішман (розповідь модераторки події Ерни Шевчук), бойовий шлях пілота-легенди (Іван Касянчук). Свою поезію легендарному льотчику присвятила письменниця Любов Пшенична.

Тадеуш Кшонстек поділився своїми спогадами про Станіслава Скальського. Професор разом із консулом Марком Войцеховським подякували організаторам події за збереження пам'яті про найкращого польського аса Другої світової війни.

Із нагоди 110-ї річниці від дня народження Станіслава Скальського з ініціативи дубенських музейників були виготовлені марковані листи. Директор заповідника Леонід Кічатий вручив їх консулу Марку Войцеховському, професору Тадеушу Кшонстеку, коменданту харцерського загону «Волинь» Олександрові Радіці, Дубенському ліцею № 1 й управлінню культури та туризму Рівненської ОДА, яке представляла заступниця начальника Ярослава Гаврилова. Один із примірників надішлють на малу батьківщину пілота в Кодимський історико-краєзнавчий музей. Станіслав Скальський народився саме в Кодимі (нині Одеська область). Після відновлення Польщею незалежності його сім'я переїхала до Збаража, а в 1923 р. поселилася в Дубні.

Erna Szewczuk
Фото надала авторка

Уczą, zadziwiają, smakują Навчають, дивують, смакують

27 listopada odbyło się seminarium dla nauczycieli języka polskiego Łuckiej Hromady. Hasłem przewodnim wydarzenia było: «Język polski: uczymy, zadziwiamy, smakujemy».

27 листопада відбувся семінар для вчителів польської мови Луцької міської територіальної громади. Темою заходу стало гасло: «Польська мова: навчаємо, дивуємо, смакуємо».

Wydarzenie zostało zaplanowane przez Centrum Rozwoju Zawodowego Nauczycieli Łuckiej Rady Miejskiej (dyrektor Switłana Kulak, koordynator – Wiktoria Sech).

Organizatorem spotkania było Łuckie Liceum nr 25 Łuckiej Rady Miejskiej na czele z dyrektorem Wiktorem Cejką, a swoją siedzibę do jego przeprowadzenia gościnnie udostępniło Europejskie Stowarzyszenie Edukacji Innowacyjnej. Dyrektor Stowarzyszenia, prof. Oksana Stepaniuk, podzieliła się ze zgromadzonymi wizją perspektyw współpracy z placówkami edukacyjnymi w Polsce, wyznaczając nowe horyzonty dla inicjatyw oświatowych.

Seminarium obfitowało w interaktywne formy pracy. Zastępczyni dyrektora Liceum Olga Strubicka zaprezentowała format «Pecha Kucha po ukraińsku», który wzbudził żywe zainteresowanie i stał się przykładem dynamicznej prezentacji pomysłów dydaktycznych. Nauczycielka języka polskiego Anna Krykun podzieliła się własnym doświadczeniem pedagogicznym, przedstawiając kolegom nowe podejścia do prowadzenia lekcji.

Szczególną atrakcją były projekty absolwentów Liceum, nadesłane z Polski, które potwierdziły żywe więzi między pokoleniami i krajami. Uczestnicy seminarium aktywnie angażowali się w wykonywanie proponowanych zadań oraz dyskusje.

Część poznawczo-artystyczna wydarzenia była bardzo różnorodna. Prezentacja konkursowego podręcznika Olgi Strubickiej «Siedem nut poznania Chopina» połączyła muzykę z edukacją

Wiktoria Sech
Zdjęcia udostępnione przez autorkę

językową. Wirtualna wycieczka po międzywojennym Łucku, przygotowana przez historyka Serhija Trociuka, przybliżyła karty przeszłości dzięki unikalnym fotografiom, monetom, a nawet cegle z napisem «Łuczani». Mistyczne opowieści o Brunonie Schulzu autorstwa Switłany Hirskej i Lwa Skopa odświeżyły głębię polskiej kultury i literatury.

Zachód пройшов відповідно до плану роботи Центру професійного розвитку педагогічних працівників Луцької міської ради (директорка – Світлана Куляк, координаторка – Вікторія Сех).

Організатором виступив Луцький ліцей № 25 Луцької міської ради (директор – Віктор Цейко), а гостинною локацією стала база ТОВ «Європейська асоціація інноваційної освіти». Директорка асоціації, професорка Оксана Степанюк поділилася з учасниками баченням

перспектив співпраці з навчальними закладами Польщі, окресливши нові горизонти для освітніх ініціатив.

Семінар був насичений інтерактивними формами роботи. Заступниця директора ліцею Ольга Струбицька представила формат «Pecha-kucha по-українськи», який викликав жвавий інтерес і став прикладом динамічної презентації педагогічних ідей. Учителька польської мови Анна Крикун поділилася власним досвідом викладання, надихаючи колег новими підходами до уроків.

Родзинкою стали проєктні роботи випускників ліцею, надіслані з Польщі, які засвідчили живий зв'язок між поколіннями та країнами. Учасники семінару із захопленням долучалися до запропонованих завдань, обговорень і творчих активностей.

Пізнавально-мистецький блок заходу відзначився своєю різноманітністю. Презентація конкурсного посібника Ольги Струбицької «Сім нот пізнання Шопена» поєднала музику та мовну освіту. Виртуальна екскурсія міжвоєнним Луцьком від історика Сергія Троцюка оживила сторінки минулого через унікальні фото, монети та навіть цеглину з написом «лучанин». Містичні оповідки про Бруно Шульца від Світлани Гірської та Лева Скопа занурили присутніх у глибини польської культури та літератури.

Вікторія Сех
Фото надала авторка

Polska muzyka w Równem Польська музика в Рівному

W Równem odbył się koncert utworów Stanisława Moniuszki, Karola Szymanowskiego, Kazimierza Lubomirskiego, Henryka Góreckiego oraz Mieczysława Karłowicza. Ich kompozycje zabrzmiały w wykonaniu ukraińskich muzyków.

У Рівному відбувся концерт творів Станіслава Монюшка, Кароля Шимановського, Казимира Любомирського, Генрика Гурецького та Мечислава Карловича. Їхні композиції прозвучали у виконанні українських музикантів.

14 listopada w Sali Organowej Rówieńskiej Filharmonii Obwodowej rozbrzmiewały dźwięki koncertu pt. «Polscy kompozytorzy – ukraińscy muzycy» zorganizowanego przez Towarzystwo Kultury Polskiej im. Władysława Reymonta na Rówieńskiźnie.

Słuchano tu utworów wybitnych polskich kompozytorów: Stanisława Moniuszki, Kazimierza Lubomirskiego, Henryka Góreckiego, Mieczysława Karłowicza i Fryderyka Chopina. Publiczność niemal po brzegi wypełniła salę koncertową, a zachwycona polską nutą nagradzała wykonawców głośnymi owacjami.

Pianista Paweł Januszewski, który przyjechał ze Lwowa, z niezwykłą wirtuozerią wykonywał nokturny, ballady oraz etudy Fryderyka Chopina. W interpretacji solistek Filharmonii Anastazji Jancur i Switłany Żukowskiej zabrzmiała aria z opery Stanisława Moniuszki «Halka». Orkiestra Kameralna Rówieńskiej Filharmonii Obwodowej pod batutą Jurija Skrypnyka wykonała m.in. «Mazurek» z opery «Halka», «Kwartet smyczkowy d-moll» Stanisława Moniuszki, «Trzy miniatury w dawnym stylu» Henryka Góreckiego oraz «Romance» Kazimierza Lubomirskiego.

Wydarzenie zorganizowano w ramach projektu «Strefa Kultury PL. Wsparcie wydarzeń kulturalnych na Ukrainie» realizowanego przez Fundację Wolność i Demokracja, a dofinansowanego ze środków budżetu państwa w ramach sprawo-

wania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą w 2025 roku».

Władysław Bagiński,
Towarzystwo Kultury Polskiej
im. Władysława Reymonta na Rówieńskiźnie
Fot. Julia Weremczuk

14 листопада в Залі камерної та органної музики Рівненської обласної філармонії лунали звуки концерту «Польські композитори – українські музиканти», організованого Товариством польської культури імені Владислава Реймонта на Рівненщині.

Тут прозвучали твори видатних польських композиторів: Станіслава Монюшка, Казимира Любомирського, Генрика Гурецького, Мечислава Карловича та Фридерика Шопена. Публіка майже вщерть заповнила концертну залу. Виконавцям вона віддавала гучними оваціями.

Піаніст Павло Янушевський, який приїхав зі Львова, загравав ноктюрни, балади та етюди Фридерика Шопена. У виконанні солісток філармонії Анастасії Янцур та Світлани Жуковської прозвучала арія з опери Станіслава Монюшка «Галька». Камерний оркестр Рівненської обласної філармонії під керівництвом Юрія Скрипника виконав, зокрема, «Мазурку» з опери «Галька», «Струнний квартет d-moll» Станіслава Монюшка, «Три твори в старовинному стилі» Генрика Гурецького та «Романс» Казимира Любомирського.

Зачід відбувся в рамках проєкту «Територія культури PL. Підтримка культурних подій в Україні», реалізованого фундацією «Свобода і демократія», який фінансово підтримував Сенат Республіки Польща в рамках опіки над Полонією та поляками за кордоном у 2025 р.

Владислав Багінський,
Товариство польської культури
імені Владислава Реймонта на Рівненщині
Фото: Юлія Веремчук

Концепція скверу при дзвонниці луцької кatedry

Концепція скверу біля дзвіниці луцького костелу

Видііл Туристики і Промоції Луцької Ради Miejskiej oraz організація позарządowa «miasto.rebut» opracowały koncepcję zagospodarowania terenu przy dzwonnicy katedry Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Łucku. Przewiduje ona, że mógłby tam zostać urządzony skwer ze strefami do odpoczynku, gier, treninów, koncertów, a nawet miejskiego ogrodnictwa.

Управління туризму та промоції міста Луцької міської ради та ГО «місто.ребут» напрацювали концепцію розвитку території, що біля дзвіниці костелу Святих Апостолів Петра і Павла в Луцьку. За задумом, там можна облаштувати сквер із зонами для відпочинку, ігор, тренувань, концертів і навіть міського городництва.

Wyniki badań tego miejsca oraz koncepcje skweru przedstawiono publiczności 26 listopada w Przestrzeni Muzealnej «Zamek Okolny». Zostały opracowane m.in. przez architekta Katerynę Kuszniar, badaczkę Natalię Luklan, krajoznawcę Artura Aloszyna, architekta Tarasa Pacholuka oraz kierowniczkę Wydziału Turystyki i Promocji Łuckiej Rady Miejskiej Katerynę Mojsiuk.

Jak powiedziała podczas wydarzenia Kateryna Mojsiuk, chodzi o teren o powierzchni 0,43 ha przy ulicy Bratkovskiego 31, 33, 33a i 35, położony między ulicą Katedralną a dawnymi fortyfikacjami zamkowymi. Jest to przestrzeń półpubliczna. Obecnie teren ten jest otwarty, ale jego część stanowią grządki samowolnie założone przez mieszkańców wspomnianych budynków.

Jak udało się ustalić, w XVI–XVIII wieku przebiegała tu linia drewnianych fortyfikacji Zamku Okolnego. W północnej części znajdowały się co najmniej trzy drewniane wieże: Bramna, Pińska i Peremyska. Obecnie, oprócz dzwonnicy z XVII wieku, do tej przestrzeni przylegają dawny klasztor szarytek i apteka Żółtowskiego. W pobliżu znajduje się kościół Świętych Apostołów Piotra i Pawła, Łucki Zamek, Przestrzeń Muzealna «Zamek Okolny» oraz klasztor brygidek.

«Dlaczego zwróciliśmy uwagę na te podwórka? Analizowaliśmy trasy turystyczne. Są one bardzo liniowe. Przewodnik spotyka się z turystami na Placu Teatralnym i prowadzi ich do Łuckiego Zamku, naszej głównej atrakcji turystycznej, ulicami Łesi Ukrainki, Bratkovskiego i Katedralną. Turysta nie zagląda po drodze na podwórka. A podwórka przy ulicy Bratkovskiego pamiętają więcej niż my. Mają wyjątkową historię i potężną energię. Te podwórka pamiętają Łesę Ukrainkę, która mieszkała w pobliżu, Oksanę Zabuzko przechodzącą tędy z nianią w kierunku kościoła, czy Oleksandra Walentę (ukraiński malarz – red.), który miał pracownię w piwnicy dawnej apteki Żółtowskiego» – zaznaczyła Kateryna Mojsiuk.

Prezes organizacji «miasto.rebut», architekt i urbanista Taras Pacholuk zaznaczył, że pracując nad koncepcją skweru przy dзwонниці, zespół wziął pod uwagę wiele aspektów: potrzeby miejscowych mieszkańców, historię tej przestrzeni i okolicy, istniejącą infrastrukturę, przebieg szlaków turystycznych.

Zgodnie z koncepcją, na skwerze mogłyby zostać urządzone miejsce do organizowania koncertów, spotkań, strefa aktywnego wypoczynku, plac zabaw dla dzieci. Można tu również zainstalować specjalne kosze na znaleziska, m.in. na pozostałości starych przedmiotów codziennego użytku, postawić ławkę upamiętniającą Oleksandra Walentę, wytyczyć ścieżki spacerowe, ozdobić je drewnianymi elementami, które przypominałyby stare fortyfikacje obronne. Jednocześnie autorzy koncepcji uwzględnili potrzeby lokalnych mieszkańców i wyodrębnili specjalną przestrzeń dla miejskiego ogrodnictwa.

Jak zauważyła obecna na prezentacji zastępczyni mera Łucka Iryna Czebeluk, po omówieniu koncepcji rozpocznie się następny etap – poszukiwanie źródła finansowania.

Z koncepcją skweru przy dзwонниці można zapoznać się pod tym linkiem: <https://cutt.ly/Tty3tIOv>.

Przypomnijmy, że wcześniej Wydział Turystyki i Promocji Łuckiej Rady Miejskiej przedstawił koncepcję strefy rekreacyjnej «Bagno Hnidawskie» położonej niemal w centrum Łucka.

Tekst i zdjęcie: Olga Szerszeń

Луцький замок, Музейний простір «Окольный замок» і монастир бригідок.

«Чому ми звернули увагу на ці двори? Ми аналізували туристичні маршрути. Вони дуже лінійні. Під зустрічає туристів на Театральному майдані й веде їх до Луцького замку, нашої основної пам'ятки, через вулиці Лесі Українки, Братковського та Кафедральну. Турист не заглядає дорогою в дворики. А двори на Братковського пам'ятають більше за нас. Тут унікальна історія й потужна духовна енергетика. Ці дворики пам'ятають Лесю Українку, яка жила поруч, Оксану Забужко, яка проходила тут дорогою до костелу зі своєю нянею, чи Олександра Валенту, який працював у майстерні в підвалі колишньої аптеки пана Жолтовського», – зазначила Катерина Мойсіюк.

За словами керівника ГО «місто.ребут», архітектора, урбаніста Тараса Пахолюка, працюючи над концепцією скверу біля дзвіниці, команда враховувала багато аспектів: побажання місцевих мешканців, історію цього простору та території поблизу, наявну інфраструктуру, пролягання пішохідних маршрутів.

Згідно з концепцією, у сквері можна було б облаштувати майданчик для проведення концертів, локації для спілкування, зону для активного дозвілля, дитячий майданчик, встановити спеціальні кошики для збору знахідок, як-от, наприклад, залишки старих предметів побуту, лаву-пам'ятник Олександрі Валенті, прокласти пішохідні доріжки, оздобити їх дерев'яними елементами, які нагадували би старі оборонні укріплення. Водночас автори врахували побажання місцевих мешканців і виокремили спеціальний простір для міського городництва.

Як зауважила присутня на презентації заступниця Луцького міського голови Ірина Чебелук, після обговорення концепції перейдуть до наступного етапу – пошуку фінансування.

Із концепцією скверу біля дзвіниці можна ознайомитися за посиланням: <https://cutt.ly/Tty3tIOv>.

Нагадаємо, раніше управління туризму та промоції міста презентувало концепцію рекреаційної зони «Гнідавське болото», що майже в центрі Луцька.

Текст і фото: Ольга Шершень

**НАШУ ДОРОГУ КОЛЕЖАНКУ
ДІНУ ХОМИЧ**

ВІТАЄМО З ПРЕКРАСНИМ ЮВІЛЕЄМ!

**Бажаємо здоров'я, бадьорості
та невичерпного оптимізму.**

Нехай завжди будуть поруч рідні і кохані люди, друзі.

**Світлих і ясних вам днів, цікавих справ,
чудового настрою!**

Редакційна колегія «Волинського монітора»

Пам'ять о Катyniu

We Lwowie trwały obrady III Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej «Місця пам'яті. Polsko-ukraiński dialog porozumienia. 85. rocznica Zbrodni Katyńskiej».

Wydarzenie rozpoczęło się od słów powitalnych Elżbiety Korowieckiej, prezes Federacji Organizacji Polskich na Ukrainie, oraz konsul Magdy Arsenicz z Konsulatu Generalnego RP we Lwowie.

W konferencji wzięli udział naukowcy z Ukrainy, Polski, Litwy, Kazachstanu i Uzbekistanu. Wśród nich byli przedstawiciele Instytutu Badań Politycznych i Etnicznych im. Iwana Kurasa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, Wojskowej Prokuratury Centralnego Regionu Ukrainy, Stowarzyszenia Pamięć Kapelanów Katyńskich, Instytutu Historii Ukrainy Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, polskiego Instytutu Pamięci Narodowej, Narodowego Rezerwatu Historycznego i Kulturowego «Bykowiańskie Mogiły», Polskiej Akademii Nauk, Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Centrum Mieroszewskiego, Uniwersytetu w Siedlcach, Związku Polaków w Kazachstanie, Państwowego Uniwersytetu w Bucharze, Muzeum Katyńskiego w Polsce, Uniwersytetu Narodowego «Politechnika Lwowska».

Obecni byli również członkowie polskich organizacji na Ukrainie. W szczególności Polskie Centrum Kultury i Edukacji im. prof. Mieczysława Krąpca w Tarnopolu reprezentowali Lidia i Jurij Bileccy, Towarzystwo Kultury Polskiej im. Władysława Reymonta na Rówieńszczyźnie – Władysław Bagiński, Wołyńskie Towarzystwo Sztuki Polskiej «Barwy Kresowe» – Wiktoria Własenko.

Podczas konferencji odbyły się trzy panele dyskusyjne: Zbrodnia Katyńska i jej ofiary; zbrodnia i fałszowanie prawdy o niej; losy rodzin i upamiętnienia.

Uczestnicy poruszali kwestie znaczenia pamięci o Katyniu dla Ukraińców, Bykowiańskiego śladu Zbrodni Katyńskiej, działania prawnych i konstytucyjnych w Polsce po 1945 r., które ukrywały lub ujawniały prawdę o Zbrodni Katyńskiej, białoruskiego wymiaru Zbrodni Katyńskiej, ukrywania prawdy o okolicznościach śmierci i losach rozstrzelanych w wewnętrznym więzieniu NKWD w Wilnie w latach 1944–1947.

Wśród tematów wydarzenia znalazły się także podstawy prawne deportacji rodzin ofiar decyzji katyńskiej, losy Polaków, którzy znaleźli się, m.in. w Kazachstanie i Uzbekistanie, a także Bykownia i Katyn jako podstawa polsko-ukraińskiego porozumienia.

23 listopada uczestnicy konferencji zwiedzili Cmentarz Łyczakowski pt. «Śladami polskiej historii».

Członkowie Polskiego Centrum Kultury i Edukacji im. prof. Mieczysława Krąpca w Tarnopolu wyrażają wdzięczność organizatorom konferencji za zaproszenie oraz możliwość wzięcia udziału w dyskusjach na powyższe tematy. Dziękują także dr Ewie Kowalskiej z polskiego Instytutu Pamięci Narodowej za książki o Katyniu przekazane do biblioteki działającej przy Centrum.

Konferencję zorganizowała Federacja Organizacji Polskich na Ukrainie. Projekt sfinansowano dzięki wsparciu Senatu RP przy współpracy ze Stowarzyszeniem «Wspólnota Polska».

Alła Flissak,
Polskie Centrum Kultury i Edukacji
im. prof. Mieczysława Krąpca w Tarnopolu

Пам'ять про Катинь

У Львові відбулася III міжнародна науково-практична конференція «Місця пам'яті. Польсько-український діалог порозуміння. До 85-х роковин Катинського злочину».

22 листопада у Львові відбулася III міжнародна науково-практична конференція «Місця пам'яті. Польсько-український діалог порозуміння. До 85-х роковин Катинського злочину».

Захід розпочався з вітальних слів голови Федерації польських організацій в Україні Ельжбети Коровецької та консулки Магди Арсеніч із Генерального консульства РП у Львові.

Участь у конференції взяли науковці з України, Польщі, Литви, Казахстану та Узбекистану. Серед них були представники Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені Івана Кураса Національної академії наук України, військової прокуратури Центрального регіону України, товариства «Пам'ять катинських капеланів», Інституту історії України НАН України, польського Інституту національної пам'яті, національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили», Польської академії наук, Університету Казимира Великого в Бидгощі, Центру Мєрошевського, Університету в Седльцях, Спілки поляків Казахстану, Бухарського державного університету, Катинського музею в Польщі, Національного університету «Львівська політехніка».

Присутні були також члени польських організацій в Україні. Зокрема, Польський центр культури та освіти імені Мечислава Кромпця в Тернополі представляли Лідія та Юрій Білецькі, Товариство польської культури імені Владислава Реймонта на Рівненщині – Владислав Багінський, Волинське товариство польського мистецтва «Барви рубевіж» – Вікторія Власенко.

Під час конференції діяли три дискусійні панелі: Катинський злочин та його жертви;

злочин і фальсифікація правди про нього; долі родин та вшанування пам'яті.

Учасники порушували питання про важливість пам'яті про Катинь для українців, биківнянський слід Катинського злочину, правові та конституційні дії в Польщі після 1945 р., які приховували чи розкривали правду про Катинський злочин, білоруський вимір Катинського злочину, приховування правди про обставини смерті та долю розстріляних у внутрішній в'язниці НКВС у Вільнюсі в 1944–1947 рр.

Серед тем заходу були й правові підстави депортації родин жертв катинського рішення, долі поляків, які опинилися, зокрема, в Казахстані та Узбекистані, а також Биківня й Катинь як основа польсько-українського порозуміння.

23 листопада учасники конференції взяли участь в екскурсії Личаківським цвинтарем «Слідами польської історії».

Члени Польського центру культури та освіти імені Мечислава Кромпця в Тернополі висловлюють вдячність організаторам конференції за запрошення та можливість долучитися до дискусій на зазначені вище теми, а також докторці наук Єві Ковальській із польського Інституту національної пам'яті за книги про Катинь, передані в бібліотеку Польського центру.

Конференцію організувала Федерація польських організацій в Україні. Проект профінансовано за кошти Сенату Республіки Польща у співпраці з товариством «Польська спільнота».

Алла Фліссак,
Польський центр культури та освіти
імені Мечислава Кромпця в Тернополі

Wieczór pamięci o Stefanie Żeromskim

Вечір пам'яті про Стефана Жеромського

Stefan Żeromski był pisarzem, którego twórczość kształtowała świadomość narodową Polaków na przełomie XIX i XX wieku. W tym roku mija sto lat od jego śmierci, w związku z tym w Szkole Polskiej, działającej przy Towarzystwie Kultury Polskie w Kowlu, odbył się wieczór poświęcony pamięci pisarza.

Stefan Żeromski napisał między innymi «Przedwiośnie», «Ludzi bezdomnych», «Siłaczkę» i «Syzyfowe prace». Pozostawił po sobie utwory, które do dziś prowokują do dyskusji o wolności, moralności i odpowiedzialności społecznej i politycznej oraz są pytaniami o kształt przyszłości narodu, wołaniem o walkę o godność i sprawiedliwość.

Wieczór w Szkole Polskiej w Kowlu poprowadziły Irena Herka i Waleria Marczuk. Obecny był także prezes TKP w Kowlu Anatolij Herka.

Przed wystęпом wszyscy zebrani obejrzeli film biograficzny przypominający najważniejsze fakty z życia i twórczości pisarza. Następnie uczniowie przedstawili występ zatytułowany «Stefan Żeromski – sumienie narodu». Występ przybliżył twórczość i myśli zawarte w jego utworach. Najważniejszymi spośród nich na pewno były te mówiące o Ojczyźnie pisarza postawione w formie pytań: «Czy Polska jest domem dla wszystkich?», «Czy potrafimy dostrzec cierpienie innych?», «Czy odpowiedzialność i solidarność są fundamentem naszej wspólnoty?» Uczniowie recytowali także wiersze i śpiewali piosenki.

Scenografię wieczoru stanowiły flagi Polski i Ukrainy, portret Stefana Żeromskiego, jego powieści, cytaty oraz kwiaty.

Wydarzenie odbyło się w ramach zadania publicznego «Polska ostoja. Wzmacnianie organizacji polskiej mniejszości na Ukrainie» realizowanego

Stefan Żeromski był pisarzem, którego twórczość kształtowała świadomość narodową Polaków na przełomie XIX i XX wieku. W tym roku mija sto lat od jego śmierci, w związku z tym w Szkole Polskiej, działającej przy Towarzystwie Kultury Polskie w Kowlu, odbył się wieczór poświęcony pamięci pisarza.

przez Fundację Wolność i Demokracja, a finansowanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej w Konkursie «Polonia i Polacy za Granicą 2024 – Media i Struktury».

Wiesław Pisarski,
nauczyciel skierowany do Kowla przez ORPEG
Zdjęcie udostępnił Anatolij Herka

Stefan Żeromski napisał, zокрема, романи «Провесна», «Бездомні», «Силачка» та «Сізіфова праця». Він залишив після себе твори, які досі провокують дискусії про свободу, мораль та соціальну і політичну відповідальність, а також ставлять питання про майбутнє нації та закликають до боротьби за гідність і справедливість.

Вечір у польській школі провели Ірина Герка та Валерія Марчук. Присутній був також голова ТПК у Ковелі Анатолій Герка.

Перед виступом усі присутні переглянули біографічний фільм, який представив найважливіші факти з життя і творчості письменника. Потім учні показали постановку під назвою «Стефан Жеромський – сумління народу». Вистава ознайомила з творчістю і думками, викладеними в його творах. Найважливішими з них, безперечно, були ті, які стосувалися Батьківщини письменника і були викладені у формі запитань: «Чи Польща – це домівка для всіх?», «Чи вміємо ми бачити страждання інших?», «Чи відповідальність і солідарність – це фундамент нашої спільноти?» Учні також декламували вірші та співали пісні.

Клас прикрасили прапори Польщі та України, портрет Стефана Жеромського, його романи, плакати з цитатами та квіти.

Захід відбувся в рамках проекту «Польська підтримка. Зміцнення організацій польської меншини в Україні», який реалізує фундація «Свобода і демократія». Проект фінансує Міністерство закордонних справ РП у рамках конкурсу «Полонія і поляки за кордоном 2024 – медіа і структури».

Веслав Пісарський,
учитель, скерований до Ковеля організацією ORPEG
Фото надав Анатолій Герка

Pomysły, które zmieniają świat

Ідеї, що змінюють світ

Spotkanie «Pomysły, które zmieniają świat» zgromadziło w Przestrzeni Muzealnej «Zamek Okolny» w Łucku studentów miejscowych uczelni oraz wołyńskich naukowców, którzy podzielili się swoimi historiami sukcesu zawodowego.

Wydarzenie, które odbyło się 25 listopada, zostało zorganizowane przez Przestrzeń Muzealną «Zamek Okolny» oraz Instytut Rozwoju Badań Kościelnych przy wsparciu Konsulatu Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Łucku, który na spotkaniu reprezentował konsul Marek Wojciechowski.

«Nasze dzisiejsze wydarzenie to rozmowa, prezentacja, seminarium, dyskusja» – zaznaczyła kierownik ds. naukowych i wystawienniczych Przestrzeni Muzealnej «Zamek Okolny» Oksana Sztancko, która moderowała wydarzenie, a przy okazji przedstawiła swoje doświadczenia.

«Chcemy podzielić się z wami tym, co jest najcenniejsze: pomysłami, które zmieniają świat. Macie ogromny potencjał, aby go zmieniać na lepsze» – zwrócił się do młodzieży ks. dr Paweł Chomiak, dyrektor Instytutu Rozwoju Badań Kościelnych, a także organizacji charytatywnej «Caritas-Spes Łuck», proboszcz katedralnej parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Łucku.

Spotkanie odbyło się właśnie z inicjatywy ks. dra Pawła Chomiaka. Zaprezentowano na nim również jego monografię «Duchowieństwo rzymskokatolickie diecezji lwowskiej i łuckiej w latach 1939–1991: specyfika działalności». Proboszcz opowiedział o swojej drodze do tych badań, jednocześnie udzielając młodzieży wskazówek dotyczących wiary we własne siły.

«Nie bójcie się. Nie bójcie się marzyć, nie bójcie się wyrażać siebie, nawet jeśli nikt w was nie wierzy. To jest potrzebne przede wszystkim wam samym. Bądźcie silni, bez względu na wszystko» – podkreślił ks. dr Paweł Chomiak.

Swoimi historiami podzielili się również profesor Katedry Historii Powszechnej Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego im. Łesi Ukrainki dr hab. Oleh Razyhrajew, docent Katedry Polonistyki i Przekładu WUN im. Łesi Ukrainki dr Julia Wasejko, kierownik Działu Promocji Łuckiego Narodowego Uniwersytetu Technicznego, specjalistka działu organizacyjnego Zakładu Komunalnego «Hub Weteran» dr Olena Tretjak oraz weteran, psycholog, adiunkt Katedry Psychologii Praktycznej i Psychodiagnostyki WUN im. Łesi Ukrainki Nazar Ronder.

Naukowcy opowiedzieli studentom swoje historie o tym, jak znaleźli się tam, gdzie są teraz, co ich motywowało i inspirowało oraz dlaczego nauka stała się ich powołaniem.

«Moja droga do psychologii rozpoczęła się, kiedy zostałem ranny. W lutym 2022 r., podobnie jak wielu moich rodaków i rodaczek, wstąpiłem do Sił Zbrojnych Ukrainy. W 2023 r. odniosłem ciężkie obrażenia. Wcześniej służyłem jako medyk bojowy, a także pełniłem funkcję instruktora

medycyny taktycznej. Z powodu odniesionych obrażeń nie mogłem w pełni powrócić do zawodu wojskowego, więc postanowiłem zdobyć zawód cywilny. To był początek mojej drogi do praktycznej psychologii» – powiedział dr Nazar Ronder, który w 2023 r. rozpoczął studia magisterskie z psychologii.

Obecnie jest adiunktem Katedry Psychologii Praktycznej i Psychodiagnostyki WUN im. Łesi Ukrainki. Wykłada między innymi psychologię wojskową, w czym pomaga mu doświadczenie bojowe oraz to, że zna problematykę od wewnątrz.

Podczas spotkania w «Zamku Okolnym» mówił o tym, dlaczego studenci są zainteresowani tym przedmiotem, w jaki sposób społeczność akademicka może być pomocna weteranom, a weterani – społeczności akademickiej oraz jak przestrzeń wiedzy może stać się mostem, który pomoże osobom powracającym z wojny w zintegrowaniu się ze społeczeństwem.

O swojej współpracy z wojskowymi mówiła również dr Olena Tretjak, która reprezentowała Łucką Politechnikę oraz Zakład Komunalny «Hub Weteran». Opowiedziała też o trudnościach, które pojawiły się podczas pisania pracy doktorskiej w czasie pełnoskalowej inwazji.

Prof. Oleh Razyhrajew wspominał, jak szukał możliwości udziału w międzynarodowych wymianach studenckich w czasach, gdy nie można było o nich dowiedzieć się z internetu. Zgromadzeni wysłuchali również jego opowieści o drodze do Wydziału Historii oraz satysfakcji z tego, czym się obecnie zajmuje.

O satysfakcji ze swojej pracy mówiła również dr Julia Wasejko, która w 1992 r., kiedy w Łucku odbywał się pierwszy nabór na polonistykę, zapisała się na ten kierunek: «Chciałam być otwarta na świat. Okazało się, że polonistyka to całkowicie moja dziedzina. Polska jest mi bliska w różnych wymiarach: język, literatura, muzyka Chopina, muzyka współczesnych zespołów oraz kino, a przede wszystkim moi dobrzy znajomi i przyjaciele. Nauczanie języka polskiego to moje powołanie, to także sposób na budowanie porozumienia między Ukraińcami i Polakami».

Na spotkanie w «Zamku Okolnym» dr Julia Wasejko przyszła ze swoimi studentami. Jedną z nich, Daria Prychodko, podzieliła się z redakcją «Monitora Wołyńskiego» wrażeniami z tego, co usłyszała: «Szczególnie przemówiło do mnie to, że ks. Paweł Chomiak poradził nam marzyć i przekładać wszystko na działanie, to znaczy nie tylko marzyć o czymś, wkrótce o tym zapominając, ale dążąc do swojego celu».

Tekst i zdjęcia: Natalia Denysiuk

Zuстріч «Ідеї, що змінюють світ» зібрала в Музейному просторі «Окольний замок» у Луцьку студентів місцевих закладів вищої освіти та волинських науковців, які поділилися своїми історіями успіху.

Подію, яка відбулася 25 листопада, організували Музейний простір «Окольний замок» та Інститут розвитку церковних досліджень за підтримки Генерального консульства Республіки Польща в Луцьку, яке на зустрічі представляв консул Marek Wojciechowski.

«Наш сьогоднішній захід – це розмова, презентація, семінар, дискусія», – зазначила завідувачка науково-експозиційного відділу Музейного простору «Окольний замок» Оксана Штанько, яка модерувала подію та при нагоді розповіла про свій досвід.

«Ми хочемо поділитися з вами найціннішим – ідеями, які змінюють світ. Ви маєте дуже великий потенціал для того, щоб його змінювати на краще», – звернувся до молоді отець-канонік Павло Хом'як, доктор філософії, директор Інституту розвитку церковних досліджень, очільник благодійної організації «Карітас-Спес Луцьк», настоятель римокатолицької парафії Святих Апостолів Петра і Павла в Луцьку.

Зустріч відбулася саме з його ініціативи. На ній також представили його книгу «Римо-католицьке духовенство Львівської та Луцької дієцезій у 1939–1991 роках: особливості діяльності». Священник розповів, яким був його шлях до цього дослідження, водночас даючи молоді настанови щодо віри у свої сили.

«Не бійтеся. Не бійтеся мріяти, не бійтеся себе проявляти, навіть якщо у вас ніхто не вірить. Це потрібно передусім вам. Будьте сильними, незважаючи ні на що», – наголосив отець Павло Хом'як.

Своїми особистими історіями зі студентами поділилися професор кафедри всесвітньої історії Волинського національного університету імені Лесі Українки Олег Разиграєв, доцентка кафедри полонистики і перекладу ВНУ Юлія Васейко, очільниця відділу іміджу і промоції Луцького національного технічного університету, фахівчиня організаційного відділу комунальної установи «Хаб ветеран» Олена Третяк та ветеран, психолог, асистент кафедри практичної психології та психодіагностики ВНУ Назар Рондер.

Вони розповіли студентам свої історії про те, як опинилися там, де зараз є, що їх мотивувало й надихало і чому наука стала їхнім покликанням.

«Мій шлях у психологію почався з поранення. В лютому 2022 р. я, як і багато моїх співвітчизників та співвітчизниць, став до лав Збройних сил України. У 2023 р. отримав тяжке поранення. До цього я служив бойовим медиком, а ще виконував функції інструктора з

тактичної медицини. Через поранення не міг повернутися до своєї військової професії в повній мірі, тож вирішив освоїти цивільну. Це стало початком мого шляху в практичну психологію», – зазначив Назар Рондер, який тоді ж, у 2023 р., вступив на магістратуру з психології.

Сьогодні він асистент кафедри практичної психології і психодіагностики ВНУ імені Лесі Українки. Викладає, зокрема, військову психологію, в чому йому допомагають наявність бойового досвіду й розуміння проблематики зсередини.

Під час зустрічі в «Окольному замку» він говорив про те, чому студентам цікавий цей предмет, як академічна спільнота може бути корисною для ветеранів, а ветерани – для академічної спільноти та як середовище знань може стати містком, що допоможе людям, які повертаються після участі в бойових діях, реінтегруватися в суспільство.

Про свою співпрацю з військовими говорила також Олена Третяк, яка репрезентувала ЛНТУ та комунальну установу «Хаб ветеран». Описала й складнощі, які виникли з написанням дисертації під час повномасштабного вторгнення.

Професор Олег Разиграєв згадував, як шукав можливості взяти участь у міжнародних студентських обмінах в часи, коли про них не можна було довідатися з інтернету. Присутні почули також його розповідь про шлях до історичного факультету та задоволення від того, чим він сьогодні займається.

Про satysfakcję від своєї роботи говорила й Юлія Васейко, яка в 1992 р., коли в Луцьку проводили перший набір на полоністику, вступила на цю спеціальність: «Це було бажання бути відкритою на світ. І виявилось, що полоністика – це абсолютно моє. Мені близька Польща в різних її вимірах: це і мова, і література, і музика Шопена, і музика сучасних гуртів, і кіно. А передусім це мої добрі знайомі та друзі. Викладання польської мови – це моє покликання, це спосіб будувати порозуміння між українцями і поляками».

На зустріч в «Окольному замку» Юлія Васейко прийшла зі своїми студентами. Одна з них, Дарина Приходько, поділилася з редакцією «Волинського монітора» враженнями від почутого: «Мені особливо відгукнулося те, що отець Павло Хом'як порадив нам мріяти й переводити все в дію, тобто не просто помріяти й забути, а йти до своєї мети».

Текст і фото: Наталя Денисюк

Wizyta Piłsudskiego w Dubnie

Візит Пілсудського до Дубна

Proponujemy dziś uwadze Czytelników ciekawy dokument – artykuł «Pobyt Józefa Piłsudskiego w Dubnie» w roku 1921», opublikowany w nr 3 «Ziemi Wołyńskiej» za 1939 r., autorstwa miejscowego badacza Mieczysława Lubicza Szulmińskiego. Całość zachowujemy bez zmian, nawet duże litery, aby nie zniekształcać ducha tamtej epoki współczesnym pojmowaniem historii.

Пропонуємо увазі читачів цікаву працю – статтю «Перебування Юзефа Пілсудського в Дубні в 1921 р.», опубліковану в № 3 «Землі Волинської» за 1939 р., авторства місцевого дослідника Мечислава Любіча-Шулмінського. Зберігаємо всі особливості оригіналу, навіть великі літери, щоб не спотворити духу тієї епохи сучасним розумінням історії.

Dnia 16 lipca 1921 roku po raz pierwszy zebrał się w Magistracie m. Dubna Komitet Powiatowy Przyjęcia Naczelnika Państwa pod przewodnictwem ówczesnego burmistrza Adama Rozbickiego.

W skład Komitetu wchodziły następujące osoby: pierwszy starosta powiatowy Tadeusz Walicki, wicestarosta Jerzy Lisiecki, referent samorządowy Witold Tyrankiewicz, hr. Jan Tarnowski, Wacław Stobnicki, Wacław Hulewicz oraz hr. Karwicki, zastępca burmistrza Józef Zawistowski, ławnik Chaim Halperyn, sekretarz magistratu Stanisław Marszałek oraz komitet gospodarczy m. Dubna z przewodniczącym Józefem Witwickim i członkami: Wolfem Grinbergiem, Józefem Wilczyńskim, Władysławem Styblikiem, Szmulem Goldenbergiem i Kazimierzem Maciukiem.

Komitet Gospodarczy był odpowiednikiem dzisiejszej Rady Miejskiej.

Ponadto do Komitetu przyjęcia wchodził z urzędu wójtowie wszystkich gmin powiatu dubieńskiego.

Komitet odbył dwa zebrania.

Koszta przyjęcia Naczelnika Państwa zostały ustalone na trzysta tysięcy marek polskich, z czego sto tysięcy marek polskich pokrył Komitet Gospodarczy, drugie sto tysięcy – gminy wiejskie i ostatnie sto tysięcy ziemianie powiatu dubieńskiego.

Dubno znajdowało się w stanie niesłychanego zniszczenia wojennego; wzdłuż ulic ciągnęły się ruiny domów i zwaly gruzów. Jezdnie za czasów rosyjskich były zabrukowane tylko na kilku głównych ulicach i przedstawiały obraz nędzy i rozpaczy.

Na zabrukowanych ulicach spotykało się co krok leje po granatach, a na niezabrukowanych wznosiły się tumany kurzu.

Zarząd Miejski musiał na gwałt doprowadzić do możliwego porządku miasto i ulice. Było to jednak trudne zadanie, zważywszy że Dubno leżało na linii bojowej przez przeszło dziewięć miesięcy. Toteż pozasypywano wyrwy, zrównano powierzchnię ulic – nędzę domów zakryto zielenią i gdzieś tam dywanami oraz wywieszono flagi narodowe, z których wiele było papierowych. Na tym ograniczyły się zewnętrzne przygotowania do uroczystości.

Na parę dni przed przybyciem Naczelnika Państwa, do Dubna przyjechał Dowódca II Okręgu Generalnego generał Jędrzejewski wraz z częścią biur. Rozlokował się w salach klubu «Ognisko» przy ulicy Pocztowej Nr 9, obecnie Słowackiego.

W dniu 23 lipca 1921 roku od wczesnego ranka aż do nocy pełnili służbę policyjną na ulicach miasta oficerowie w hełmach bojowych.

Dekoracją miasta, jak i wszystkich trzech bram powitalnych oraz sal ratuszowych kierował rosyjski pułkownik, dziś nieżyjący, Laurenty Birnbaum. On też dowiedział się o tym, że Marszałek lubił bławatki; te właśnie kwiaty były zasadniczym elementem wszelkich dekoracji. Na trzeciej bramie był napis «Witaj nam».

Dnia 21 lipca 1921 roku na stacji kolejowej w Brodach dubieński starosta powiatowy Tadeusz Walicki spotkał pociąg Naczelnika Państwa. Wzdłuż toru kolejowego od Brodów aż do Dubna stały tysiące włościan, witając po raz pierwszy Włodarza Zmartwychwstałego Państwa Polskiego.

Pociąg szedł wolno.

Powitanie było nad wyraz serdeczne. Charakterystycznym był podziw włościan, nie widzących kordonów wojsk i policji i nie mogących zroz-

mieć, jak to «Polski Car» podróżuje bez bagnetów i nahajek. A starzy ludzie pamiętali jeszcze przyjazd do Dubna cara Rosji Aleksandra III i związane z tym przyjazdem zgromadzenie na terenie całego powiatu i miasta większej ilości wojska i policji.

Między godziną dziesiątą a jedenastą na spalony w czasie wojny na dworzec kolejowy w Dubnie zjechał pociąg Naczelnika Państwa. Na dworcu zebrał się: wojewoda wołyński Dworakowski, dowódca II Okręgu Generalnego generał Jędrzejewski, dowódca garnizonu Dubno płk. Borzobohaty-Jakubowski wraz z korpusem oficerskim, burmistrz z Komitetem Gospodarczym, proboszcz ksiądz kanonik Bronisław Galicki, protojerz ks. Sobotowicz, rabin Heszal Rozenfeld, pierwszy prezes Sądu Okręgowego Jełowicki z Łucka, kurator Okręgu Szkolnego, komisarz Policji Państwowej Aleksander Majewski, naczelnik Poczty Łyczki i z ramienia II Oddziału Sztabu Generalnego Gładkowski Marceli, przedstawiciele organizacji społecznych miasta i powiatu, przedstawiciel ziemian hr. Jan Tarnowski oraz dzieci szkolne.

Naczelnik Państwa wyszedł z salonki wraz ze świtą, składającą się z generałów: Eugeniusza Romera, Latinika, Stanisława Hallera, Nowotnego, Januszajtisa, pułk. Tokarzewskiego, adiutanta Wieniawy-Długoszewskiego i wielu innych.

Po przejściu przed kompanią honorową, wystawioną przez miejscowy pułk piechoty, Marszałek podszedł do grupy społeczeństwa, którą przedstawił Mu starosta, przywitał się z nią i zamienił parę słów.

Przy stopniach prowadzących z peronu na plac przed dworcem kolejowym, najpierw panie a następnie dzieci podały Naczelnikowi Państwa kwiaty, przeważnie róże, które sprowadzone były specjalnie ze Lwowa, gdyż w Dubnie wojna i kwiatów nie oszczędziła.

Przemówień na dworcu nie było.

Dnia 21 i 22 lipca spędził Naczelnik Państwa w koszarach wojskowych, prowadząc gry wojenne.

Nocował w salonce kolejowej na dworcu.

Dnia 23 lipca w godzinach przedpołudniowych Naczelnik Państwa wyjechał z adiutantem Wieniawą-Długoszewskim autem do miasta.

16 lipnia 1921 r. u magistracie miasta Dubna wперше зібрався Повітовий комітет зустрічі Глави Держави під керівництвом тодішнього бурмістра Адама Розбіцького.

До складу комітету увійшли наступні особи: перший повітовий староста Тадеуш Валіцький, віцестароста Ежи Лісецький, референт Вітольд Тиранкевич, граф Ян Тарновський, Вацлав Стобніцький, Вацлав Гулевич та граф Карвіцький, заступник бурмістра Юзеф Завітовський, лавник Хайм Гальперин, секретар магістрату Станіслав Маршалек та Економічний комітет міста Дубна під головуванням Юзефа Вітвіцького і з представниками Вольфом Грінбергом, Юзефом Вільчинським, Владиславом Стибліком, Шмулем Гольденбергом і Казимиром Мацюком.

Економічний комітет був відповідником сучасної міської ради.

Крім того, до комітету зустрічі входили війти всіх гмін Дубенського повіту.

Комітет провів два засідання.

Кошторис зустрічі Глави Держави був затверджений у розмірі 300 тис. польських марок, із чого 100 тис. польських марок виділив Економічний комітет, другі 100 тис. – сільські гміни, останні 100 тис. – поміщики Дубенського повіту.

Дубно перебувало у стані нечуваних воєнних руйнувань; уздовж вулиць тягнулися руїни домів і купи сміття. Проїжджі частини за російських часів забрукували тільки на кількох головних вулицях, зараз це була картина вбогості й розпачу.

На забрукованих вулицях шокроку траплялися вирви від гранат, а на незабрукованих підносилися хмари куряви.

Міське управління було змушене невідкладно привести до можливого ладу місто та вулиці. Однак це було складне завдання, адже Дубно було розташоване на бойовій лінії понад дев'ять місяців. Тож вирви позасипали, поверхню вулиць вирівняли, злиденність будинків прикрили зеленню і де-не-де килимами та вивісили національні прапори, з яких багато було паперових. Цим зовнішні приготування до урочистого заходу обмежилися.

За пару днів до прибуття Глави Держави до Дубна приїхав командувач 2-го генерального округу, генерал Єнджеєвський разом із частиною канцелярії. Він розмістився в залах клубу «Вогнище» на вулиці Поштової, 9, зараз – Словацького.

23 липня 1921 р. офіцери в бойових шоломах із раннього ранку аж до ночі виконували поліційну службу на вулицях міста.

Прикрашанням міста, а також усіх трьох привітальних брам та зал ратуші керував російський полковник, нині покійний, Лаврентій Бірнбаум. Він дізнався, що маршал любив волшки; саме ці квіти були основним елементом всіх декорацій. На третій брамі був напис: «Вітаємо».

21 липня на залізничній станції в Бродах дубенський повітовий староста Тадеуш Валіцький зустрів поїзд Глави Держави. Вдодж залізничної колії від Бродів аж до Дубна стояли тисячі селян, уперше вітаючи Володаря Воскреслої Польської Держави.

Поїзд їхав повільно.

Привітання було дуже сердечним. Характерним була приголомшеність селян, які не бачили військових і поліційних кордонів та не могли зрозуміти, як це «Польський цар» подорожує без багнетів і нагайок. Адже старші люди ще пам'ятали приїзд до Дубна царя Росії Олександра III і пов'язане із цим приїздом накопичення на території всього повіту і міста великої кількості військ та поліції.

Між десятою і одинадцятю годинами на спалений під час війни залізничний вокзал у Дубні заїхав потяг Глави Держави. На вокзалі зібралися волинський воевода Двораковський, командир 2-го генерального округу, генерал Єнджеєвський, командир Дубнівського гарнізону, полковник Борзобагатий-Якубовський разом з офіцерським корпусом, бурмістр з Економічним комітетом, парох, ксьондз-канонік Броніслав Галицький, протоієрей, отець Соботович, рабин Гешель Розенфельд, перший голова Окружного суду Єловицький із Луцька, куратор шкільного округу, комісар державної поліції Олександр Маєвський, начальник пошти Іжицький і представник 2-го відділу Генерального штабу Марцелій Гладковський, представники соціальних організацій міста та повіту, представник землевласників, граф Ян Тарновський та діти зі шкіл.

Глава Держави вийшов із вагону-салону разом зі світою, яка складалася з генералів Євгеніуша Ромера, Латиника, Станіслава Галлера, Новотного, Янушайтіса, полковника Токажевського, ад'ютанта Веняви-Длугошевського і багатьох інших.

Проїшовши перед почесним караулом, представленим місцевим піхотним полком, маршал підійшов до групи громадськості, яку йому представив староста, привітався з нею й коротко поспілкувався.

Біля сходів, які вели з перону на площу перед залізничним вокзалом, спочатку жінки, а потім діти подали Главі Держави квіти, переважно троянди, які спеціально привезли зі Львова, адже в Дубні війна і квітів не пощадила.

Промов на вокзалі не було.

21 і 22 липня Глава Держави провів у військових казармах, керуючи показовими воєнними навчаннями.

Pierwsza brama tryumfalna wznosiła się obok koszar wojskowych przy tak zwanej «Ekonomii» tj. Zarządzie Dóbr Dubieńskich hr. Szuchałowej, dzisiejszym Ośrodku Kultury Wsi. Od samych koszar po obu stronach jezdni stały tłumy ludzi.

Auto szło wolno. Tuż za najbliższym od miasta mostem, nota bene będącym w stanie gruntownej przebudowy, rozciągały się szeregi dzieci szkolnych.

Druga brama powitalna stała między ul. Mydlarską a wieżyczką zamkową.

Auto stanęło.
Do wysiadającego Naczelnika Państwa podszła siedmioletnia Halia Bachówna z kwiatami i rozpoczęła deklamować wierszyk, jednakże mały bąk przestraszył się i rozplakał. Pan Marszałek serdecznie dziewczynkę pocałował i powiedział: «Boisz się brwi moich? – to nic, to są przyklejone». Dziecko roześmiało się. Marszałek wziął ją na ręce, a ona zaczęła się bawić orderami Naczelnika Państwa.

Następnie krótkie przemówienie wygłosiła uczennica II klasy gimnazjum rosyjskiego Aleksandra Kętrzyńska i uczeń III klasy Teodor Michalak, podając równocześnie piękne róże.

W bramie powitalnej burmistrz Rozbicki podał Naczelnikowi Państwa chleb i sól oraz wygłosił powitalne przemówienie, za które Marszałek krótko podziękował.

Parę kroków dalej przed bóżnicą powitał Marszałka kahał z Torą pod baldachimem. Powitalne przemówienie w języku hebrajskim wygłosił rabin dubieński Heszeli Rozenfeld. Nawiasem mówiąc, jest to dynasta dubieński, gdyż godność rabinacką od trzystu przeszło lat piastują członkowie tej rodziny.

Stąd Naczelnik Państwa pojechał do kościoła Farnego, gdzie krótkie nabożeństwo odprawił ksiądz kanonik Bronisław Galicki. Przy wyjściu Naczelnika z kościoła w kruchcie zaszedł ciekawy wypadek: dwóch wóścian runęło przed Naczelnikiem na kolana, kładąc na swych głowach supliki czy skargi.

Piłsudski sam podniósł ich, a pisma przekazał adiutantowi do natychmiastowego załatwienia.

Równocześnie starał się Marszałek wytłumaczyć skonfudowanym wóścianom, że na kolana należy padać tylko przed Bogiem, oraz że on nie jest carem. Był bowiem zwyczaj, że w ten tylko sposób można było osobiście składać podania carowi rosyjskiemu.

Z kościoła Marszałek udał się do starostwa, podówczas mieszczącego się przy ul. Panieńskiej. Jechał ulicami: Więzienną, obecnie P. O. W., Piekarską, obecnie jego imienia i Panieńską. Wszyscy urzędnicy starostwa mieli być przedstawieni w swych pokojach, jednak w ostatniej chwili polecono im zebrać się w sali, w której Marszałek chwilę zabawił. Naczelnik Państwa udzielił audiencji 9 delegacjom i poszczególnym osobom, poświęcając mniej więcej po 30 minut każdej.

Po audiencjach Marszałek odjechał ulicami: Panieńską, Zamkową, obecnie Legionów, Mjr. Matczyńskiego i Wskrzeszenia Polski do koszar. Przejeżdżając ul. Zamkową przyglądał się sławnemu zamkowi dubieńskiemu, wówczas znajdującemu się w ruinie.

O godz. 20-iej Naczelnik Państwa wraz z generalicją przyjechał po raz drugi do miasta do Ratusza na uroczysty obiad. Obiad przygotowany na 150 osób, a obecnych było 180. Koszt obiadu dla poszczególnych osób wynosił po 5.000 marek polskich.

Przy wejściu do Ratusza, co drugi stopień stały panie (było ich 22) ubrane w białych sukniach, z wiankami bławatków na głowie. Pan Marszałek podał rękę pierwszej i drugiej, a zobaczywszy ich cały szereg zaśmiał się, machnął ręką i rozpogodzony bez powitania wszedł na górę.

Wielka sala Ratusza, pamiętająca jeszcze wielkie transakcje handlowe i szumną radość balów kontraktowych Niepodległej Polski – po długich latach ciszy wystrojona świątecznie – spotkała Nową Polskę.

Po krótkim cercle, Marszałek podszedł do stołów z zimną przekąską i zaczął wesoło gawędzić z przedstawicielami miejscowego społeczeństwa. Przy stołach jadalnych przygotowany był wielki fotel z kościoła, używany jako tron biskupi. Na nim zasiadł Marszałek. Przemówień było wiele, W imieniu miasta przemawiał Józef Witwicki, prezes Komitetu Gospodarczego miasta, ks. kanonik Galicki (obecnie

zamieszkuje we Włodzimierzu Woł.), ks. protorej Sobotowicz po rosyjsku, imieniem ziemian hr. Karwicky z Mizocza. Od ludności ukraińskiej przemawiał Nicefor Niczeporuk, ówczesny wójt gminy Sudobicze, a od ludności czeskiej Libowicki. Niczeporuk w swojej mowie stwierdził lojalność mas ukraińskich, jednak prosił Naczelnika Państwa, by trzymał «naród» mocno w rękę. Następnie Pan Marszałek własnoręcznie nalał Niczeporukowi szklanek wódki i przywołałszy go, kazał wypić.

Po przemówieniach Naczelnik Państwa krótko odpowiedział, dziękując za tak serdeczne, szczerze i entuzjastyczne powitanie i przyjęcie.

Przy obiedzie funkcję kelnerów pełnili uczniowie gimnazjum rosyjskiego i panie z towarzystwa, między innymi: Aleksandra Kętrzyńska, Zenobia Salijenko, Rywa Berman, Natalia Lelawska i wiele innych.

Po obiedzie za zgodą Naczelnika Państwa urządzono bal, trwający do białego rana. Marszałek zabawił jeszcze krótką chwilę w Ratuszu, a następnie po godz. 23-iej odjechał do salonki na dworzec kolejowy. Przed odjazdem przeprosił żartobliwie panie, mówiąc, że musi zabrać obydwóch adiutantów, ale że ich za godzinę przyśle. Rzeczywiście wkrótce powrócili.

Na drugi dzień faktycznego przebywania w mieście tj. 24 lipca 1921 r. Naczelnik Państwa oglądał fort Zahorce i tegoż dnia odjechał do Warszawy.

Po raz drugi Pan Marszałek przejeżdżał przez Dubno w roku 1922, jadąc do Krzemieńca na jakąś uroczystość. Dubno witało Marszałka bramą powitalną, wzniesioną nad torem kolejowym. W powitanium wzięli udział przedstawiciele miasta i społeczeństwa, zebrani na dworcu kolejowym.

Pociąg zwolniwszy biegu wolno przeszedł przez stację kolejową. Marszałek wygląda z okna pociągu.

Z okazji pobytu Naczelnika Państwa w Dubnie należy podkreślić ogromną serdeczność witających go oraz wielki entuzjazm ludności. Nie było to powitanie zdawkowe, oficjalne, ale z głębi serca płynące, połączone z podziwem miejscowej ludności tak polskiej i innych narodowości, brakiem kordonów wojskowych, wzmocnionej policji, prostotą i skromnością wódcarza Państwa Polskiego, a nie jak to dawniej było przy przyjeździe cara rosyjskiego i jego rodziny.

Dane powyższe oparłem na podstawie zebranych informacji od naocznych świadków powyższych uroczystości oraz na protokole Nr 4 posiedzenia Komitetu Gospodarczego m. Dubna z dnia 19 lipca 1921 roku.

Na zakończenie dodam, że – o ile wiem – Główny Komitet Uczczenia Pamięci Pierwszego Marszałka Polski nie jest w posiadaniu danych o pobycie J. Piłsudskiego w Dubnie.

Opracował Anatol Olich

Na zdjęciach: 1. Dubno, ul. Aleksandrowicza. Poczłtówka. Public domain. 2. Dubno, zamek, brama wejściowa. Poczłtówka 1930 r. Public domain.

Nocował w wagonie-salonie na żalізничном вокзалі.

23 липня в післяобідні години Глава Держави виїхав з ад'ютантом Венявою-Длугошевським автомобілем до міста.

Перші триумфальні ворота височили біля військових казарм біля так званої «Економії», тобто Управління дубенськими маєтностями графині Шувалової, теперішнього Центру культури села. Від самих казарм з обох боків проїжджой частини стояли натовпи людей.

Автомобіль їхав поволі. Одразу за найближчим від міста мостом, який, до слова, був у стані ґрунтовної перебудови, розтягнулися ряди школярів.

Другі вітальні ворота стояли між вулицею Милярською та замковою вежею.

Авто зупинилося.

Коли Глава Держави вийшов, до нього підійшла семирічна Галина Бахувна з квітами і почала декламувати вірш. Та несподівано мала злякалася й розплакалася. Маршал сердечно поцілував дівчинку і сказав: «Боїшся моїх брів? Не бійся: вони приклеєні». Дитина розсміялася. Маршал узяв її на руки, а вона почала гратися орденами Глави Держави.

Потім коротку промову виголосили учениця другого класу російської гімназії Олександра Кентшинська й учень третього класу Теодор Михалек, який zarazом вручив ґарні тroyанди.

У вітальних воротах бурмістр Розбіцький подав Главі Держави хліб і сіль, а також виголосив привітальну промову, за яку маршал коротко подякував.

Через кілька кроків перед божницею маршала привітав кагал із Торою під балдахіном. Привітальну промову єврейською виголосив дубенський рабін Гешель Розенфельд. До речі, він представник дубенської династії, адже вже більш ніж 300 років цю посаду займають члени його родини.

Звідти Глава Держави поїхав до фарного костелу, де короткий молебень відправив ксьондз-канонік Броніслав Галицький. Коли Глава виходив із костелу, на паперті стався цікавий випадок: двоє селян впали перед Главою на коліна, поклавши на свої голови суплики, тобто скарги.

Пілсудський сам підвів їх, а листи передав ад'ютанту для негайного розгляду.

Водночас маршал намагався пояснити сконфуженим селянам, що на коліна потрібно падати лише перед Богом і що він – не цар. Був звичай, що тільки так можна було особисто подавати прохання російському цареві.

Із костелу маршал вирушив до староства, яке тоді розташовувалося на вулиці Дівочій. Їхав вулицями В'язничною, зараз Польської військової організації, Пекарською, тепер його імені, і Дівочою. Всіх чиновників староства мали представити у їхніх кабінетах, однак в останній момент їм наказали зібратися в залі, в якій маршал провів певний час. Глава Держави уділив аудієнції дев'ятьом делегаціям і окремим особам, присвячуючи більш-менш по 30 хвилин кожній.

Після аудієнцій маршал повернувся вулицями Дівочою, Замковою, тепер Леґіонів, Майора Матчинського і Воскресіння Польщі до казарм. Проїжджаючи вулицею Замковою, він розглядав славетний дубенський замок, який на той час перебував у руїні.

О 20:00 Глава Держави разом із генералітетом удруге приїхав до міста на урочистий обід у ратуші. Обід приготували на 150 персон, а присутніх було 180. Вартість обіду для кожної особи становила по 5 тис. польських марок.

Біля входу в ратушу на кожній другій сходинці стояли панянки (їх було 22), одягнені в білі сукні, з волошковими вінками на голові. Маршал подав руку першій і другій, а побачивши їх цілу вервечку, засміявся, махнув рукою й усміхнений, без привітання піднявся нагору.

Велика зала ратуші, яка пам'ятала ще великі торгівельні трансакції і шумну радість контрактних балів Незалежної Польщі, через багато років тиші, святково прикрашена зустріла Нову Польщу.

Зробивши невелике коло, маршал підійшов до столу з холодними закусками і почав веселу бесіду з представниками місцевої громадськості. Біля столів із їжею підготували велике крісло з костелу, яке використовували як єпископський трон. На цьому кріслі сидів маршал. Промов було багато. Від імені міста промовляв Юзеф Вітвіцький, голова Економічного комітету міста, ксьондз-канонік Галицький (зараз він проживає у Володимирі-Волинському), отець-протоієрей Соботович російською, від імені землевласників граф Карвіцький із Мізоча. Від українського населення промовляв Никифор Нечипорук, тодішній війт гміни Судобичі, а від чеського населення – Лібовицький. Нечипорук у своїй промові підтвердив лояльність українських мас, проте просив Главу Держави тримати народ міцно в руках. Потім маршал власноручно налив Нечипоруків склянку горілки і, прикликавши його, сказав випити.

Після промов Глава Держави коротко відповів, дякуючи за такі сердечні, щирі та ентузіастичні привітання і прийом.

За обідом обов'язки офіціанток виконували учениці російської гімназії і панянки з товариства, зокрема Олександра Кентшинська, Зіновія Салієнко, Рива Берма, Наталія Лелявська і багато інших.

Після обіду за згодою Глави Держави влаштували бал, який тривав до білого ранку. Маршал провів ще коротку хвилику в ратуші, а потім, після 23:00, поїхав у вагон-салон на залізничному вокзалі. Перед від'їздом жартома перепросив панянок, сказавши, що має забрати обох ад'ютантів, але за годину їх поверне. І дійсно вони невдовзі повернулися.

На другий день фактичного перебування в місті, тобто 24 липня 1921 р., Глава Держави оглянув форт Загірці (Тараканівський форт, – перекл.) і того ж дня повернувся до Варшави.

Удруге маршал проїжджав через Дубно в 1922 р., прямуючи до Кременця на якийсь захід. Дубно зустріло маршала вітальною брамою, зведеною над залізничною колією. У привітанні взяли участь представники міста і громадськості, зібрані на залізничному вокзалі.

Потяг, стишивши ходу, повільно пройшов через залізничну станцію. Маршал виглядав із вікна вагону.

Із нагоди перебування Глави Держави в Дубні варто підкреслити величезну сердечність усіх, хто його вітав, та великий ентузіазм населення. Це було не офіційне привітання, а таке, що плине з глибини серця, поєднане із захватом місцевого населення і польської, і інших національностей, із відсутністю кордонів війська та поліції, простою і скромністю Володаря Польської Держави, а не так, як це було раніше за приїзду російського царя і його сім'ї.

Вищенаведену інформацію я базував на підставі зібраних даних від наочних свідків згаданих заходів та на протоколі № 4 засідання Економічного комітету міста Дубна від 19 липня 1921 р.

На закінчення додам, що, наскільки мені відомо, Головний комітет вшанування пам'яті першого маршала Польщі не володіє даними про перебування Юзефа Пілсудського в Дубні.

Опрацював і переклав Анатолій Оліх

На фото: 1. Дубно, вулиця Александровича. Листівка. Public domain. 2. Дубно, замок. Листівка 1930 р. Public domain.

«Halo, halo, Polskie Radio Warszawa!»

«Алло, алло, Польське радіо Варшава!»

Kto by pomyślał, że Polskie Radio jest z nami już sto lat. Wyobrażam sobie życie bez telewizji, ale bez radia już nie. Towarzyszyło mi zawsze.

Należę do tej grupy, która szczególnie była związana z Programem 3 Polskiego Radia, z programem satyrycznym «60 minut na godzinę» emitowanym w latach 1974 – 1981 i z «Listą Przebojów Programu 3» Marka Niedźwieckiego nadawaną od 1982 r. do 2020 r.

Dyrektorem Spółki Akcyjnej Polskiego Towarzystwa Radiotechnicznego był Roman Rudniewski. To on 1 lutego 1925 r. komunikatem: «Tu Próba Stacja Radionadawcza Polskiego Towarzystwa Radiotechnicznego, fala 285 metrów», wygłoszonym ze studia przy ul. Narbutta 29 w Warszawie, zapoczątkował emisję radiową w niepodległej Polsce. Pierwszym prezesem spółki z o.o. «Polskie Radio» był Zbigniew Chmielec, który znacznie przyczynił się do powstania tej instytucji.

Pierwszą oficjalną audycję nadano 18 kwietnia 1926 r. Słowa «Halo, halo, Polskie radio Warszawa, fala 480 metrów» wypowiedziała na antenie spikerka Janina Sztompkówna. Do 1939 r. radio rozwijało się niezwykle dynamicznie. Powstały rozgłośnie regionalne w Krakowie, Katowicach, Wilnie, we Lwowie, w Łodzi, Toruniu i w Baranowiczach. W 1931 r. uruchomiono stację nadawczą w Raszynie – jedną z najpotężniejszych wtedy w Europie.

Polskie Radio pełniło funkcję państwowo-twórczą, promując polską kulturę, język i tożsamość po odzyskaniu przez kraj niepodległości.

W czasie Kampanii Wrześniowej Polskie Radio odegrało kluczową rolę informacyjną. Po zniszczeniu stacji nadawczej w Raszynie zaczęła nadawać stacja Warszawa II. Przemówienia prezydenta Warszawy Stefana Starchińskiego i ppłk. Wacława Lipińskiego były symbolem oporu. Po zajęciu Polski przez Niemców radio zostało przez nich przejęte, stając się narzędziem propagandy i dezinformacji. W 1944 r. powstało podziemne Radio «Błyskawica», które nadawało informacje o przebiegu Powstania Warszawskiego i było ważnym źródłem informacji dla powstańców i mieszkańców Warszawy.

Jesienią 1939 r. w Łucku miała zostać uruchomiona stacja Polskie Radio Łuck. Gmach dla niej zaprojektował architekt Tadeusz Łobos. W związku z wybuchem wojny stacja nie rozpoczęła swojej działalności. Obecnie w wybudowanym na jej potrzeby budynku przy ulicy Potębni 52 mieści się Łucka Wyższa Szkoła Zawodowa Budownictwa i Architektury.

Po wojnie Polskie Radio zostało znacjonalizowane. W 1944 r. powstała tymczasowa rozgłośnia «Pszczółka» nadająca z bocznic kolejowej w Lublinie. W 1949 r. radio zostało przekształcone w Centralny Urząd Radiofonii, a później w Komitet ds. Radiofonii «Polskie Radio» podlegający prezesowi Rady Ministrów. W latach 50. i 60. emitowano audycje literackie, koncerty, słuchowiska i programy dla dzieci. Powstały kulturowe audycje, takie jak «Matysiakowie», «W Jezioranach» czy «Łato z Radiem». Kontynuowano audycję przedwojenną «Podwieczorek przy mikrofonie». W 1957 r. powstało Studio Eksperymentalne, a w 1958 r. rozpoczął nadawanie Program III przeznaczony dla młodych słuchaczy. W 1974 r. zbudowano najwyższy maszt radiowy na świecie w Konstancynie, który niestety w 1991 r. zawałił się.

Po upadku socjalizmu Polskie Radio przeszło transformację. W 1992 r. Sejm uchwalił Ustawę o Radiofonii i Telewizji, dzieląc Polskie Radio na spółkę akcyjną i rozgłośnie regionalne. W 1994 r. powstały: Informacyjna Agencja Radiowa, Radiowe Centrum Kultury Ludowej oraz Polskie Radio Bis. W 1999 r. uruchomiono Radiowe Centrum Nadawcze w Solcu Kujawskim. W 2005 r. Polskie Radio otrzymało Złoty Medal «Zasłużony Kulturze Gloria Artis». W kolejnych latach rozwinęto emisję cyfrową DAB+, uruchomiono nowe kanały tematyczne i internetowe. W 2010 r. uruchomiono stronę internetową: moje.polskieradio.pl. W tym też

Хто б міг подумати, що Польське радіо з нами вже 100 років! Я можу уявити собі життя без телебачення, але без радіо – аж ніяк. Воно завжди було поруч.

roku w Teatrze Polskim w Warszawie odbyła się gala z okazji 85-lecia powstania radia. Na scenie teatru wystąpił wtedy Sting z Polską Orkiestrą Radiową pod dyktando Adama Sztaby.

Obecnie możemy posłuchać następujących stacji: Polskiego Radia I, II, III, Radia 24, Radia dla Zagranicy, Czwórki, Chopina, Radia Dzieciom, Radia Kierowców i Radia dla Ukrainy.

Polskie Radio kontynuuje swoją misję jako publiczny nadawca. Współpracuje z Europejską Unią Radiową, rozwija emisję cyfrową, tworzy podcasty i transmisje on-line. Cały czas pozostaje ważnym elementem polskiej kultury i historii. Jest instytucją, która przez sto lat towarzyszyła Polakom w najważniejszych momentach historii. Od pionierskich prób po cyfrową nowoczesność, pozostaje jednym z najważniejszych filarów polskiej tożsamości. Należy tylko mieć nadzieję, że wolne będzie od politycznych nacisków oraz zawsze obiektywne i rzetelne.

Dziennikarz muzyczny Marek Niedźwiecki pisał, że nie wierzy w życie pozaradiowe. Myślę, że większość Polaków wyobraża sobie swoje mieszkania i domy bez telewizji, ale już bez radia na pewno nie.

Dostojnemu Jubilatowi – Polskiemu Radiu – z okazji setnej rocznicy urodzin życzymy kolejnych ciekawych audycji, dobrej muzyki i wielu słuchaczy.

Wiesław Pisarski,
nauczyciel skierowany do Kowla przez ORPEG

Na zdjęciach: 1. Budynek Polskiego Radia w Warszawie. Autor – Adrian Gryczuk, CC BY-SA 3.0 PL. 2. Łucka Wyższa Szkoła Zawodowa Budownictwa i Architektury. Gmach został wzniesiony w przededniu II wojny światowej na potrzeby Polskiego Radia Łuck. Fot. Łucka Wyższa Szkoła Zawodowa Budownictwa i Architektury.

przywłaszczyli radio, peretworivshi його на інструмент пропаганди і дезінформації. У 1944 р. було створено підпільне радіо «Блискавка», яке передавало інформацію про хід Варшавського повстання і було важливим джерелом інформації для повстанців і мешканців Варшави.

Восени 1939 р. у Луцьку мали відкрити радіостанцію «Польське радіо Луцьк». Будівлю для неї спроектував архітектор Тадеуш Лобос. Через початок війни станція не розпочала діяльності. В наш час у будівлі, зведеній для її потреб на вулиці Потєбні, 52, міститься Луцьке вище професійне училище будівництва та архітектури.

Після війни Польське радіо націоналізували. У 1944 р. відкрили тимчасову радіостанцію «Бджілка», яка здійснювала мовлення із запасної залізничної колії в Любліні. У 1949 р. радіо перетворили на Центральне управління радіомовлення, а пізніше на Комітет із питань радіомовлення «Польське радіо», підпорядкований голові Ради міністрів. У 50–60-хр. транслювалися літературні передачі, концерти, радіовистави і програми для дітей. Крім цього, з'явилися культові передачі, зокрема «Матисяки», радіоновела «В Єзьоранах» і програма «Літо з радіо». Продовжувалася трансляція передвоєнної програми «Полуденок біля мікрофона». У 1957 р. створено Експериментальну студію, а в 1958 р. розпочала мовлення Програма III для молодих слухачів. У 1974 р. у Конstantиніві збудували найвищу у світі радіовежу, яка в 1991 р., на жаль, упала.

Після падіння соціалізму Польське радіо зазнало трансформації. У 1992 р. Сейм РП ухвалив закон «Про радіомовлення і телебачення», розділивши Польське радіо на акціонерне товариство і регіональні радіостанції. У 1994 р. створили Інформаційну радіоагенцію, Радіоцентр народної культури і Польське радіо «Біс». У 1999 р. відкрили Радіоцентр мовлення в Сольці-Куявському. В 2005 р. Польське радіо отримало золоту медаль «За заслуги в культурі Gloria Artis». Наступних років розвинулося цифрове мовлення DAB+, розпочали роботу нові тематичні та інтернет-канали. У 2010 р. запустили сайт moje.polskieradio.pl. Того ж року в Польському театрі у Варшаві відбувся гала-концерт із нагоди 85-річчя заснування радіо. На сцені театру виступив Sting із Польським оркестром радіо під керівництвом Адама Штаби.

Сьогодні ми можемо слухати радіостанції Польське радіо I, II, III, Радіо 24, Радіо для закордону, Чвурку (Четвертий канал), Радіо Шопен, Радіо для дітей, Радіо для водіїв і Радіо для України.

Польське радіо продовжує свою місію суспільного мовника. Воно співпрацює з Європейською мовною спілкою, розвиває цифрове мовлення, створює подкасти й онлайн-трансляції, залишаючись важливим елементом польської культури та історії. Ця інституція протягом 100 років була поруч із поляками в найважливіші моменти історії. Від новаторських спроб до цифрової сучасності, радіо й надалі є одним із найважливіших стовпів польської ідентичності. Залишається лише сподіватися, що воно буде незалежним від політичного тиску, завжди об'єктивним і надійним.

Музичний журналіст Marek Niedźwiecki писав, що не вірить у життя поза радіо. Гадаю, що більшість поляків можуть уявити собі свої квартири і будинки без телебачення, але точно не без радіо.

Поважному ювіляру, Польському радіо, з нагоди сторіччя з дня народження бажемо нових цікавих передач, хорошої музики і багато слухачів.

Веслав Пісарський,
учитель скерований до Ковеля організацією ORPEG

На фото: 1. Будинок Польського радіо у Варшаві. Автор – Adrian Gryczuk, CC BY-SA 3.0 PL. 2. Луцьке вище професійне училище будівництва та архітектури. Приміщення збудували напередодні Другої світової війни для Польського радіо Луцьк. Фото: Луцьке ВПУ будівництва та архітектури.

Nos na kwintę, czyli trudna sztuka narzekania

Ніс на квінту, або Непросте мистецтво нарікання

Zadziwiające, że ludzkość osiągnęła etap lotów w kosmos, inteligentnych domów i urzędzeń, które są jak wielkie gumowe ucho i potrafią podsłuchiwać nasze rozmowy, by potem ni z gruszki ni z pietruszki proponować nam «idealny odkurzacz w promocji». Jednocześnie nie potrafi ujarzmić jednej, wyjątkowo prymitywnej siły natury: umiejętności narzekania.

Narzekanie jest bowiem jak deszcz – niby wiesz, że spadnie, ale zawsze przychodzi w najmniej oczekiwanym momencie i na ogół bardziej intensywnie, niż przewidywałeś.

Weźmy taki przykład: ludzie narzekają na pogodę. Kiedy jest zimno: «za zimno, zmarzłem na kość, przecież tak się nie da żyć». Gdy jest ciepło: «Upał jak w piekle, człowiek by się roztopił, komu to potrzebne?» A gdy pogoda jest średnia, umiarkowana, taka, że meteorolog z nudów zasypia na konferencji prasowej? Wtedy ludzie narzekają, że jest zbyt nijako. «Taka pogoda, że ani się cieszyć, ani płakać. Nic się nie dzieje. Flaki z olejem». Pogoda nie ma z nami szans – bez względu na to, co zrobisz, zawsze przegra.

Kolejna sprawa: ceny. Jeśli coś jest tanie, to znaczy, że «na pewno jest podejrzanе, pewnie Chińczycy z byle czego robią to w piwnicy». Jeśli jest drogie, «to złodzieje, oszuści, jak tak można ludzi w butelkę nabijać?».

Nawet jeśli coś jest w średniej cenie, ludzie natychmiast dochodzą do wniosku, że to celowe działanie, by wyglądało uczciwie, ale wiadomo, że ktoś tu musi zarabiać na człowieczej naiwności. Handel detaliczny to w istocie jedno wielkie pole minowe emocji, przy czym miny, co ciekawe, układają właśnie ci, którzy, wcześniej czy później na nie wchodzi.

Narzekanie w komunikacji miejskiej zasługuje na osobny doktorat. Homo sapiens narzekają, że autobus przyjeżdża za późno – ale jeśli przyjedzie za wcześniej, to jeszcze gorzej. «Jak to, o 7:08? Zawsze jest o 7:10! Ja nie zdążę! Co to za dziki kraj!». Jeśli autobus zatrzyma się za blisko krawężnika, niedobrze. Za daleko – masakra po prostu.

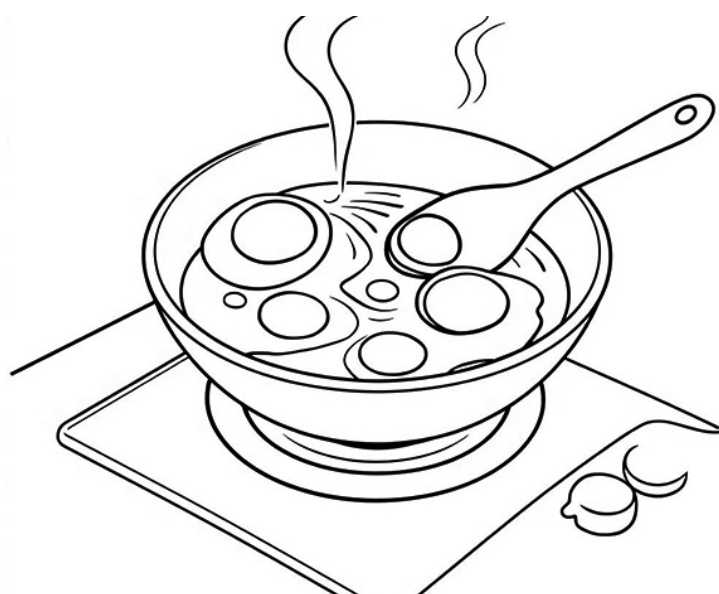
A jeśli ma klimatyzację, to albo za mocno dmucha («przewieje mnie na śmierć»), albo za słabo («co to za klimatyzacja, tylko napis mają na drzwiach»). Jedno jest pewne: najdoskonalszy autobus świata, prowadzony przez archanioła Gabriela, jadący po tęczyowych torach, z wnętrzem pachnącym fiołkami i tak spotkałby się z opinią «mogłoby być lepiej».

Internet wyniósł narzekanie na poziom olimpijski. Dawniej człowiek narzekał do sąsiada, do ciotki albo do psa, który udawał, że śpi, by uniknąć rozmowy. Dziś można narzekać globalnie, całodobowo i bez ograniczeń (chyba że dana platforma akurat wprowadziła limit znaków, żeby ludzie narzekali krócej – co oczywiście powoduje falę narzekań).

Wystarczy, że ktoś opublikuje zdjęcie swojej jajecznicy, a natychmiast pojawią się komentarze: «Za sucha», «Za mokra», «Za małe jajka», «Za duże jajka», «Kura na pewno była nieszczęśliwa». Najpiękniejsze w narzekaniu jest to, że nie potrzebujemy ku temu żadnych specjalnych kompetencji. Nie ma kursów, egzaminu państwowego ani certyfikatu mistrzowskiego.

Nawet nie trzeba zaliczać drobnych praktyk w tej materii. Narzekać może każdy. Nie trzeba nawet dobrych argumentów – wystarczy poczucie humoru i nabyta bądź wrodzona inteligencja niżej punktu zamarzania wody. To umiejętność demokratyczna, powszechna, łącząca ludzi ponad wszelkimi podziałami. Kłócimy się o wszystko i kłótnie ludzi dzieli, ale narzekanie ma moc jednoczenia.

Неймовірно, що людство дійшло до етапу польотів у космос, розумних будинків і пристроїв, які, немов велике гумове вухо, вміють підслуховувати наші розмови, щоб потім ні з грушки ні з петрушки запропонувати нам «ідеальний пилосос на знижці». Водночас воно не може приборкати однієї винятково примітивної сили природи – здатності нарікати.

Narzeka prawica i lewica, młodzi i starzy, kołbiety, mężczyźni i dzieci. Weganie i entuzjaści kotleta schabowego. Zmotoryzowani i wyznawcy «świętego roweru». Narzeka ten, kto ma za dużo pracy, i ten, kto ma jej tyle, co kot napłakał. Narzeka samotny singiel, ale i osoba w związku, bo singiel czuje się samotny, a osoba w związku – zmęczona i przytłoczona. Nikt nie wygra.

A jednak, choć narzekanie bywa męczące, ma w sobie coś rozbijającego. Może jest narodowym sportem rasy ludzkiej, może formą kontaktu towarzyskiego: na pytanie «jak leci?» ze skwaszoną miną odpowiadamy jak karabin maszynowy «lepiej nie pytać...». A narzekanie ma drugie dno. Może ma głębszy sens psychologiczny. Może to po prostu najprostszy sposób, by poczuć, że mamy nad czymś kontrolę – choćby nad własnym niezadowoleniem.

Bo, paradoksalnie, kiedy nie ma na co narzekać, ludzie zaczynają dopiero marudzić naprawdę: «Nuda. Cisza. Spokój... i co ja mam z tym zrobić?». Takie narzekanie to dopiero może być groźne i prowadzić do wielkich rewolucji, które nigdy nie kończą się dobrze. Więc już lepiej bezpiecznie dla samego siebie i całego świata ponarzekać na żonę, męża, psa lub pogodę.

Mieć nos na kwintę oznacza utratę dobrego humoru, zniechęcenie.

Gumowe ucho to osoba, która lubi podsłuchiwać innych.

Coś wydarzyło się **ni z gruszki ni z pietruszki**, a więc nastąpiła nagła, nieoczekiwana sytuacja.

Zmarznąć na kość, a więc bardzo mocno się wychłodzić.

Flaki z olejem, czyli straszna nuda.

Tyle co kot napłakał, a więc bardzo mało.

Gabriela Woźniak-Kowalik,
nauczycielka skierowana do Łucka przez ORPEG

Narікання як дощ – ти ніби знаєш, що має задощити, але це завжди стається в найменш очікуваний момент і до того ж більш інтенсивно, ніж передбачалося.

Наприклад, люди нарікають на погоду. Коли холодно: «Занадто холодно, я замерз на кістку, так же неможливо жити!». Коли тепло: «Спека як у пеклі, людина може розплавитися, кому це потрібно?» А коли погода помірна, така, що метеоролог з нудьги засинає на пресконференції? Тоді люди нарікають, що занадто ніяк. «Така погода, що ані радіти, ані плакати. Нічого не відбувається. Фляки з олією». Погода не має проти нас жодних шансів: якою вона не була б, завжди програє.

Наступна справа – ціни. Коли щось дешеве, то означає: «Це щось підозріле. Мабуть, китайці клепають у якомусь підвалі з того, що під руку потрапить». Якщо дороге: «Злодуги, аферисти, як це можна людей набивати в пляшку?»

Навіть коли щось потрапляє до середнього цінового діапазону, люди одразу роблять висновок, що це зроблено навмисно, щоб виглядало чесно, але ми знаємо, що хтось же має заробляти на людській naiвності. Роздрібна торгівля – насправді одне велике мінне поле емоцій, а міни, що цікаво, закладають саме ті, хто рано чи пізно на них наступить.

Нарікання у громадському транспорті заслугує на окрему докторську дисертацію. Ното sapiens нарікають, що автобус прибуває запізно, але якщо він приїде зарано, то це ще гірше. «Як це о 7:08? Завжди було в 7:10! Я не встигну! Що за дика країна!» Якщо автобус зупиниться біля бордюру, це погано. Якщо задалеко, це просто неподобство.

Якщо автобус має кліматконтроль, то він дме або занадто сильно («Мене на смерть протягне»), або надто слабо («Що за кліматконтроль, це просто напис на дверях»). Можна сказати однозначно, що навіть найдосконаліший автобус світу, яким кермує архангел Гавриїл, який їде по веселковій колії і салон якого пахтить фіалками, отримав би характеристику: «Могло би бути краще».

Інтернет виніс нарікання на олімпійський рівень. Раніше людина нарікала перед сусідом,

тіткою або собакою, який удавав, що спить, щоб уникнути розмови. Зараз можна нарікати глобально, цілодобово й без обмежень (хіба що конкретна платформа ввела обмеження щодо кількості знаків, щоб люди нарікали стисліше, що, звісно, викликає хвилю нарікань).

Достатньо, щоб хтось оприлюднив фото своєї яєчни, одразу же з'являться коментарі: «Занадто суха», «Занадто мокра», «Замалі яйця», «Завеликі яйця», «Ця курка, мабуть, була нещасна». Найкраще в наріканні те, що для нього не потрібно мати жодних особливих компетенцій. Немає теж курсів, державних іспитів чи кваліфікаційних сертифікатів.

У цій сфері не потрібно жодних, навіть найменших, практичних навичок. Нарікати може кожен. Не треба навіть мінімальних аргументів – достатньо почуття гумору й набутого або вродженого інтелекту нижче точки замерзання води. Це навичка демократична, всеохопна, яка поєднує людей понад усякими поділами. Ми сперечаємося про все і сварки людей розділяють, а ось нарікання має об'єднувальну силу.

Нарікають ліві і праві, молоді та старі, жінки, чоловіки та діти. Вегани і ентузіасти м'ясних відбивних. Любителі двигунів і сповідники «святого велосипеда». Нарікає той, хто має багато роботи, і той, хто має її стільки, як кіт наплавав. Нарікає не лише самотній парубок, але й одружений, бо неодружений почуватись самотнім, а одружений – втомленим і пригніченим. Ніхто не виграє.

Проте, хоч нарікання і втомлює, воно має в собі щось роззброювальне. Може, воно є національним спортом людського роду, може, формою товариських відносин? На запитання «Як справи?» ми з кислотою міною автоматично відповідаємо: «Краще не питай...»

Проте нарікання має й друге дно. Може, воно має психологічний сенс. Може, це просто найлегший спосіб відчуття, що ми маємо над чимось контроль, навіть якщо це контроль над власним невдоволенням.

Бо, парадоксально, коли немає на що нарікати, лише тоді люди починають дорікати по-справжньому: «Нудьга. Тиша. Спокій... І що мені з цим робити?» Саме таке нарікання може бути небезпечним і вести до великих революцій, які ніколи не закінчуються добре. Отож, краще безпечно для самого себе і всього світу нарікати на дружину / чоловіка, собаку або погоду.

Мати ніс на квінту (**mieć nos na kwintę**) – втратити гарний настрій, знеохотитися.

Гумове вухо (**gumowe ucho**) – це людина, яка любить підслуховувати.

Щось відбулося ні з грушки ні з петрушки (**ni z gruszki ni z pietruszki**), тобто сталася раптова, неочікувана ситуація.

Замерзнути на кістку (**zmarznąć na kość**), тобто дуже сильно переохолодитися.

Фляки з олією (**flaki z olejem**) – страшна нудьга.

Стільки як кіт наплавав (**tyle co kot napłakał**) – дуже мало.

Габрієля Возняк-Ковалік,
учителька, скерована до Луцька організацією ORPEG

Интеллектуальная гра о Polsce

Інтелектуальна гра про Польщу

60 uczniów wzięło udział w quizie o Polsce pod nazwą «Niepodległość 107». Wydarzenie odbyło się 18 listopada w Równem i było częścią Maratonu Gier Inteligentnych z okazji Święta Niepodległości Polski, który co roku organizuje Ukraińsko-Polski Sojusz im. Tomasza Padury.

Organizatorzy quizu postawili sobie za cel poszerzenie horyzontów uczestników oraz ukazanie młodzieży ciekawych i nieoczywistych faktów o Polsce. W związku z tym, przed wydarzeniem wykładowcy Ukraińsko-Polskiego Sojuszu im. Tomasza Padury przeprowadzili tematyczne zajęcia z geografii, kultury, tradycji oraz historii Polski. Opowiadali na nich m.in. o osiągnięciach znanych Polaków i sukcesach Polski jako nowoczesnego i technologicznego państwa.

Dzieci dowiedziały się na przykład, że najwyższy budynek w Unii Europejskiej nosi nazwę Varso Tower i znajduje się w Warszawie; że miasto Świnoujście leży na wyspach; że Warszawa zajmuje pięciokrotnie większą powierzchnię niż Paryż, a do znanych na całym świecie polskich wynalazków należą m.in. wykrywacz min i kamizelka kuloodporna.

W tym roku pomieszczenia do przeprowadzenia quizu gościnnie udostępniło Prywatne Liceum UKI w Równem. Uczniowie tej szkoły, chociaż nie mają języka polskiego w programie nauczania, również brali udział w przygotowaniach do quizu, a później stali się jego aktywnymi uczestnikami.

Swoją wiedzę sprawdzało 20 trzyosobowych drużyn, które rywalizowały w pięciu

rundach. Każda z nich zawierała 10 pytań w formatach: «prawda czy fałsz?», «niżej czy wyżej?», «co było najpierw?», «więcej czy mniej?», a także test.

Na liście zwycięzców znalazły się: I miejsce – drużyna «Pępki» z Ukraińsko-Polskiego Sojuszu im. Tomasza Padury.

II miejsce – drużyny z Liceum nr 12 oraz Prywatnego Liceum UKI.

III miejsce – drużyna «Polska strong» z Ukraińsko-Polskiego Sojuszu im. Tomasza Padury.

Nagrodami dla zwycięzców były świąteczne koce, poduszki podróżne, kubki oraz butelki na wodę. Dwie drużyny z najmłodszymi uczestnikami otrzymały słodkie upominki. Wszystkim obecnym wręczono dyplomy uczestnictwa.

Warto zaznaczyć, że Maraton Gier Inteligentnych z okazji Święta Niepodległości Polski przewiduje także grę dla dorosłych. Odbędzie się 4 grudnia w formacie pub quizu.

Wydarzenie organizuje Ukraińsko-Polski Sojusz im. Tomasza Padury w Równem we współpracy z Konsulatem Generalnym Rzeczypospolitej Polskiej w Łucku.

Mariana Jakobczuk,
Ukraińsko-Polski Sojusz im. Tomasza Padury w Równem
Fot. Andrij Tkaczuk

60 учнів узяли участь у вікторині про Польщу під назвою «Незалежність 107». Захід відбувся 18 листопада в Рівному та був частиною Марафону інтелектуальних ігор до Дня Незалежності Польщі, який щороку організовує Українсько-польський союз імені Томаша Падури.

Організатори вікторини ставили собі за мету розширити світогляд учасників і відкрити для молоді цікаві й неочевидні факти про Польщу. У зв'язку з цим напередодні події викладачі ГО «Українсько-польський союз імені Томаша Падури» провели тематичні заняття з географії, культури, традицій та історії Польщі. На них вони розповідали, зокрема, про здобутки відомих поляків і досягнення Польщі як сучасної та технологічної держави.

Діти дізналися про те, що найвищий будинок у Євросоюзі носить назву Varso Tower та стоїть у Варшаві, місто Свіноуйсьце розташоване на островах, Варшава займає в п'ять разів більшу територію, ніж Париж, до відомих усьому світу польських винаходів належать, наприклад, міношукач і бронежилет тощо.

Цьогоріч приміщення для проведення вікторини гостинно надав Приватний ліцей UKI у Рівному. Учні закладу, хоч і не мають уроків польської у програмі навчання, також брали участь у підготовці до вікторини, а згодом стали активними її учасниками.

Свої знання перевіряли 20 команд (у кожній по три людини). Вони змагалися в п'яти раундах, кожен із яких передбачав 10 запитань

у форматах на кшталт «правда чи неправда?», «нижче чи вище?», «що було спершу?», «більше чи менше?», а також тесту.

Перемогу здобули такі команди: I місце – команда «Репки» з УПС імені Томаша Падури;

II місце – команди з Ліцею № 12 та Приватного ліцею UKI;

III місце – команда «Polska strong» з УПС імені Томаша Падури.

Нагородами для переможців стали різдвяні пледи, подушки для подорожей, чашки та пляшки для води. Дві команди з наймолодшими учасниками отримали солодкі подарунки. Усім присутнім вручили дипломи про участь.

Варто зазначити, що Марафон інтелектуальних ігор до Дня Незалежності Польщі передбачає також гру для дорослих. Вона відбудеться 4 грудня у форматі паб-квізу.

Захід організовує Українсько-польський союз імені Томаша Падури в Рівному у співпраці з Генеральним консульством Республіки Польща в Луцьку.

Мар'яна Якобчук,
Українсько-польський союз
імені Томаша Падури в Рівному
Фото: Андрій Ткачук

Projekt finansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu pn. Polonia i Polacy za Granicą 2023 ogłoszonego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów

Projekt „Polska Platforma Medialna Ukraina 2023-2025” realizowany przez Fundację Wolność i Demokracja.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Utwór jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowa. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Organizacji Społecznej „Monitor Wołyński”. Utwór powstał w ramach zlecenia przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów, a od 1 lipca 2024 roku Ministerstwa Spraw Zagranicznych, zadań w zakresie wsparcia Polonii i Polaków za granicą w 2023 roku. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji i o posiadaczach praw.

Проект фінансує Міністерство закордонних справ РП у рамках конкурсу «Полонія та поляки за кордоном 2023», оголошеного Канцелярією голови Ради міністрів РП
Проект «Польська медійна платформа – Україна 2023–2025» реалізує фундація «Свобода і демократія»

Публікація відображає лише погляди автора / авторів
і не представляє офіційну позицію Міністерства закордонних справ РП

Видавець: ГО «Волинський монітор»
Шеф-редактор: Валентин ВАКОЛЮК
Головний редактор: Анастасія ОЛІХ
Коректори: Ольга ШЕРШЕНЬ, Пётр КОВАЛІК
Переклад: Світлана ПИЗА, Наталя ДЕНИСЮК
Співпраця: Габрієля ВОЗНЯК-КОВАЛІК,
Беслав ПІСАРСЬКИЙ, Ядвіга ДЕМЧУК

Газета «Волинський монітор»
43025 Луцьк, вул. Крилова 5/7
monitorwoylinski.com
tel.: +38 067 709 29 49
mail: monitorwoylinski@gmail.com
facebook.com/MonitorWoylinski
x.com/MonitorWoylinski

Ідентифікатор медіа: R30-01239,
рішення № 803 від 31.08.2023 р.
Тираж: 3000. Замовлення: 2760
Друк: ПП «Волинська друкарня»
Луцьк, пр. Соборності 11а.
Друк офсетний
Формат А3

monitorwoylinski.com